ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 1,514 — Կ. ՊՈԼԻՍ, ՍԵՊՏ. 19—2 ՀՈԿՏ. 1901. — 18 ՃԸՄԱԶԻ ԽԻՎ ԱԽ' 1319— 19 ԷԼՈՒԼ 1317 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

«بوزانتيون»
ارمنيجه يومى وسياسى غزته . صاحب امتياز و مدير مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده ٢٣-٢٥ نومرو ده
دائره مخصوصه ده

ԱՄՍԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ Բուն քաղաքիս 12 ղրշ.
ՏԱՐԵԿԱՆ » » 7 Մէճ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ 36 Ֆր.
» ՎԵՑԱՄ. 18 ԽՍՄՍ. 9 Ֆր.
ԱՆԳԼ. ԼԻՐԱ 119 ղրշ. — 20 ՖՐ. ՆՈՐ 94 1/2 ղրշ. — ՕՍՄԱՆ. 55 ղրշ.

Բիւզանդիոն

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ 6 Մէճ.
ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 3 »
ԵՌԱՄՍԵԱՅ 1 1/2 »
ՁԵՌՔԷ ԳՆՈՂՆԵՐԻՆ 20 Փարա
Նոյն պայմանք Կ. Պոլսոյ և Գաւառի համար։
Թղթակցութիւնք՝ մեր վրայ։

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԲԱՑՈՒՄ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԻՆ

ՏՓՂԻՍ, 5 Սեպտ.

Կիրակի, Սեպտեմբերի 2ին, կէս օրից յետոյ ժամ 2ին մօտերքը տեղի ունեցաւ կովկասեան յոբելեանական ցուցահանդէսի հանդիսաւոր բացումը։ (Տե՛ս Բիւզանդիոնի երէկուան Արտաքին Լրոց բաժնին մէջ։)

Ուղիղ ժամը 1ին հաճեց ցուցահանդէսը ժամանել Կովկասի կառավարչապետ գեն.—ադ. իշխ. Գ. Ս. Գալիցինը, որից առաջ արդէն ցուցահանդէսումն էին գտնւում կառավարչապետի օգնական գեն.—լէյտ. Ա. Ա. Ֆրեզէն, Վրաստանի Էքզարխ սրբազան Ֆլաւիանը, Թիֆլիսի նահանգապետի գործակատար Ի. Ն. Սվեչինը, Շտաբի կառավարիչ գեն.—լէյտ. Բելեաւսկին, երկրագործութեան մինիստրի Կովկասի լիազօր Պ. Մեզվեդեւը, Թիֆլիսի կոմենդանտ գեն.—մայոր Ուէյտեւը և բարձրաստիճան անձեր, ազնուականութեան և քաղաքի ներկայացուցիչները, Թիֆլիսի օտարերկրեայ հիւպատոսները, ցուցահանդէսի կոմիսար իշխ. Ի. Զ. Անդրոնիկովը, կարգադրիչ մասնաժողովի անդամներն եւ բազմաթիւ հրաւիրեալներ, և համքարներն (էսնաֆ) իրենց դրօշակներով։ Եղանակը հիանալի էր, և հանդէսը փառաւոր դուրս եկաւ։ Բացումից առաջ Վրաստանի Էքզարխը գոհաբանական մաղթանք կատարեց, որի ժամանակ սաւագերեց Վօստորգով մի քարոզ խօսեց, կոչում անելով որ Կովկասի զանազան ազգութիւնները սիրեն իրար, հաշտ ապրին իրար հետ Ռուսիայի հովանու տակ ի բարօրութիւն երկրի։

Մաղթանքից յետոյ ցուցահանդէսի կոմիսար իշխ. Անդրոնիկովը մի ճառ խօսեց, որի մէջ համառօտակի բացատրեց թէ ինչպէս յղացաւ և գլուխ եկաւ ցուցահանդէսի գործը։ Այս գործում միահամուռ կերպով օգնութեան հասան մամուլը, կառավարչական, հասարակական և մասնաւոր հաստատութիւններ ու անձեր։ Բաց ի այդ հաստատութիւնների ու անձերի բարոյական աջակցութիւնից, ցուցահանդէսի կազմակերպիչ մասնաժողովը նիւթական նշանաւոր նպաստներ ստացաւ, ի միջի այլոց, երկրագործութեան մինիստրութիւնից 10,000 ր., ֆինանսների մինիստրութիւնից (Մալէէ) 5,600 ր., Կովկասի իշխան կառավարչապետից 6,000 ր., Թիֆլիս քաղաքից 10,000 ր., Բագու քաղաքից 5,000 ր., Բագուի նաւթարդիւնաբերողներից 5,000 ր., ևն։

Ճառից յետոյ ցուցահանդէսի կոմիսարը կարդաց Նորին Կայսերական Բարձրութիւն Մեծ Իշխան Միխայիլ Նիկօլայեւիչի գործերի կառավարչի հեռագիրը, որ ուղարկուած էր կազմակերպիչ յանձնաժողովոյ Նախագահին.—«Նորին Կայսերական Բարձրութիւն Մեծ Իշխան Միխայիլ Նիկօլայեւիչը յանձնարարեց ինձ հաղորդել ձեզ՝ յոբելեանական գիւղատնտեսական և արդիւնաբերական ցուցահանդէսի գլխաւոր կազմակերպիչ մասնաժողովին յայտնելու համար, որ Նորին Կայսերական Բարձրութիւնը խիստ ցաւում է, որ չի կարող այցելել ցուցահանդէսը նրա բացման օրը։— Գեներալ—լէյտենանտ Բարանով»

Յետոյ կարդացուեց երկրագործութեան և պետական կալուածների մինիստր Ա. Ս. Երմոլովի հետեւեալ հեռագիրը, որ նա ուղարկել է Կիսլավոդսկից. «Ողջունելով Վրաց Թագաւորութիւնը Ռուսիայի հետ միացնելու հարիւրամեակի տօնի առթիւ կազմակերպուած Կովկասեան ցուցահանդէսի բացումը, յոյս ունիմ, որ այդ ցուցահանդէսը կըտայ Կովկասի ժամանակակից գիւղատնտեսութեան և արդիւնաբերութեան դրութեան լիակատար պատկերը, և հաստատելով արդէն ձեռք բերուած առաջադիմութիւնը, ցոյց կըտայ ուղիղ ճանապարհը Կովկասի բնական հարստութիւններն ամենից աւելի նպատակայարմար կերպով շահագործելու համար։ Կ'աշխատիմ, եթէ հանգամանքները թոյլ տան, տեսնել ցուցահանդէսն անձամբ»։

Կարդացուեցին նաև ուրիշ երկու հեռագիր երկրագործութեան և պետական կալուածների մինիստրութեան կառավարիչ հոֆմայստեր Ստեւէնի կողմից, մէկը՝ յանուն Կովկասի գիւղատնտեսական կայսերական ընկերութեան Թէաւրկու և Նախագահ, Կովկասի կառավարչապետ գեն.—ադ. իշխ. Գ. Ս. Գալիցինի, միւսը՝ յանուն ցուցահանդէսի կարգադրիչ մասնաժողովի։

Հեռագրների ընթերցումից յետոյ իշխ. Գ. Ս. Գալիցինը ցուցահանդէսը բացուած յայտարարեց։

Ռուսաց, Հայոց և Վրաց երգեցիկ խմբերը հրաժշտական խմբերի նուագակցութեամբ միասին երգեցին «Բոժէ Ցարիա խրանի» (Տէ՛ր, պահէ զԹագաւորն) հիմնը, որից յետոյ օդը թնդաց ցնծագին «ուռա» աղաղակներով։

Այնուհետեւ Վրաստանի Էքզարխը Կովկասի կառավարչապետի, ցուցահանդէսի կոմիսարի, միւս իշխանաւոր անձերի հետ շրջեց ցուցահանդէսը՝ օրհնած ջուր սրսկելով բոլոր շէնքերի վրայ։ Ամենից վերջը ներկայ եղող բարձրաստիճան անձերն հիւրասիրուեցին թէյով և զովացուցիչ խմիչքներով։

Այդ օրը, ժամը 3ից սկսած, ժողովուրդը ցուցահանդէսն էր ներս թողնուած վճարով։ Լրաբեր.

«ԱՂՔԱՏ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԸ»

Մնակեան խումբն այս կիրակի ներկայացուց Օգդավ Ֆէօյէի «Աղքատ երիտասարդը», եօթն արարուած, ի նպաստ Տիկին Պինճէմճեանի, և ներկայացումը սովորականէն աւելի յաջող անցաւ, և գնահատուեցաւ Թատրոնի զ[illegible]ցիններու աւելի մեծ թիւ մը կողմէ։

Խաղին նիւթը մեր բարքերէն ու միջավայրէն չէ, բայց ունի շատ մը նմանութեան եզրեր, տիպարներ, պատկերներ, որք մեր մէջ ալ կ'գտնուին աւելի կամ նուազ։ Օգդավ Ֆէօյէի նախասիրած նիւթն է, ազնուական՝ բարձր ընտանիքներու բարքերէն քաղուած։—Շանսի գերդաստանը մէկն է այդ ազնուապետական դասակարգի պատկանող ընտանիքներուն. բախտին անակնկալ ու ձախող մէկ քմայքով Շանսիները կ'կորսնցնեն իրենց հարստութիւնը, և Մարքի տը Շանսի ինքզինքը մինակ կ'գտնէ յանկարծ՝ այդ կործանուած փառքէն ու ճոխութենէն վերջ. միակ քոյրը կ'մնայ իրեն՝ հօրն ու մօրը մահէն ետքը, ու մէկ մ'ալ ընտանեկան պատիւը զոր մինչեւ յետին կէտ բարձր, անաղարտ պահելու չի դեղեւիր։ Յետին ծայր աղքատութեան, նոյն իսկ անօթութեան մատնուած երիտասարդ մարքիզն անցեալ հարստութեան մնացորդ ժառանգական բեկորներն անգամ, որք կրնային իրեն բաւարար ապրուստ մ'ըլլալ, կ'զոհէ՝ հօրմէն մնացած պարտքերը վճարելու ցյետին ընիօն, սակայն՝ բայց պատուաւոր ապրելու համար։ Նոտարն որուն յանձնուած է այս սնանկութեան հաշուեյարդարութիւնը, մէկէ աւելի շահաւոր առաջարկներ կ'ընէ մարքիզին. իր անունով առեւտրական կարեւոր ձեռնարկներ ու ընկերակցութիւն ընել վաճառականի մը հետ, հարուստ բայց անանուն ընտանիքի մ'աղջկան հետ ամուսնանալ, են։ Մարքիզն անդրդուելի յամառութեամբ կ'մերժէ այս երկու առաջարկներն ալ. «Անունս վաճառելի չէ, անունս ծախու չէ» կ'պատասխանէ, եւ վերջապէս կ'յօժարի, իր գեղեցիկ քրոջն օժիտ մը ձեռք բերելու համար, Ագարակապետի համեստ պաշտօնն ստանձնել ուրիշ ազնուական գերդաստանի մը կալուածներուն մէջ ու նոտարին յանձնարարականով Բարիզէն Պրեթանիա կ'մեկնի, Լարոգ մեծահարուստ ընտանիքին ծառայելու համար։

Շատ հրահանգիչ բան մը պիտի ըլլար ուսումնասիրութիւնը Լարոգներու բարքին ու կեանքին։ Այդ ընտանիքին բոլոր անդամները յափրացած, փճացած տիպարներ են։ Ծերունին Լարոգ, վաղեմի քաջարի նաւապետ մը, արդէն մահուան դուռն հասած է. իր հարսը (անձկարագիր կին մը), իր եղբօրաղջիկը (նեխած ջատուկ մը), իր թոռնուհին (թեթեւսոլիկ բարիզուհի մը), ասոր դաստիարակուհին (խենէշ աղջիկ մը), ահա ասոնցմէ կ'բաղկանայ Լարոգ ընտանիքը. բժիշկ մը շարունակ կ'խնամէ ծերունին, ու մէկ կողմէ ալ անընդհատ կ'հսկէ ընտանիքին միւս անդամներուն ջլախտաւորիկ, նեղսրտութեան ու հակընդդէմ բնաւորութեանց վրայ։ Ամէնէն աղտոտ ու լպիրշ նկարագրով աներես հացկատակ մ'ալ կայ (կ'երեւակայէք անշուշտ), որ իր լրբութեան շնորհիւ մուտ գտած է Լարոգ ընտանիքին մէջ, ուր մէկ կողմէ դարպաս կ'ընէ կամ ընել կ'կեղծէ օրիորդ Լարոգին՝ ի սէր անոր հարստութեան, և միւս կողմէ կ'ընթէ, կը քծնաբանէ Օրիորդին դաստիարակուհիին։

Ահա ասոնց մէջ պիտի պաշտօնավարէ ազնուական Մարքիզը, որ իր տիտղոսը թողլով՝ Մաքսիմ Օտիօ անունը կ'առնէ իբրև ագարակապետ։ Իր փաստաբանական հմտութիւնը, բնական ազնուութիւնը, և գեղարուեստական նուրբ ճաշակն ու ձիրքերը շուտ մը առարկայ կ'ըլլան ամէնուն հիացման, ու իր համեստ պաշտօնին մէջ յաջողելու կ'նպաստեն. սակայն հակընդդէմ զգացումներու, ճաշակներու, գաղափարներու և շահերու մրցումը որ կայ Լարոգ ընտանիքի անդամներուն մէջ, Մաքսիմ Օտիօի համար անտանելի միջավայր կ'ստեղծեն, և հեգ երիտասարդը մերթ մէկուն, մերթ միւսին ատելութեան ու նախանձուն առարկայ կ'ըլլայ։ Բայց մինչեւ վերջն անդրդուելի մնալով՝ տեղի չի տար սրտի դրդումին, զի սէրը բոյն դրած էր անոր մէջ. Մաքսիմ կ'սիրէ Օր. Լարոգը՝ բարի, ազնիւ, շնորհալի ու գեղանի աղջիկ մը, որ արժանի է այդ սիրոյն, ու ինքն ալ կ'սիրէ Մաքսիմը, բայց իր թեթեւսոլիկ բնաւորութիւնը թոյլ չի տար որ իր սէրը հասնի Օտիօնի իտէալ սիրոյ բարձրութեան։ Ընտանիքին միւս անդամներուն ալ առերեւոյթ ու կեղծ ապացոյցներ չեն պակսիր ամբաստանելու Օտիոյի անշահախնդիր սէրը։ Ցեղյեղուկ աղջիկը՝ ուր ուրեմն Նախապատուութիւն կուտայ աներես ու շահամոլիկ հացկատակին (Պեժուէի) կեղծ սիրոյն, և անոր ամուսինն ըլլալ կ'որոշէ։

Բայց ահա երեւան կ'ելլէ մինչեւ այն ատեն անծանօթ մնացած պարագայ մը.—Մահամերձ ծերունին Լարոգ իր կտակագրերով կ'յայտնէ թէ իր երիտասարդութեան ատեն, Ամերիկայէն դարձին, մինչ Շանսի գերդաստանին պետին հետ կ'ճամբորդէր, ծովահէններու կ'հանդիպին, թէ Մարքի տը Շանսի (Մաքսիմի մեծ հայրը) ծովահէններուն դէմ կռուելով՝ կ'մեռնի, և անոր բոլոր հարստութիւնը կ'մնայ իր՝ Լարոգի ձեռքը։ Այդ հարստութիւնը, ուրեմն, Շանսիներուն արդար իրաւունքն է, և Լարոգի ժառանգորդներն ամենեւին մաս չունին այդ հարստութենէն։

Օտիօ Մաքսիմ, որուն ձեռքը կ'անցնին այս վաւերաթղթերը, իր սիրոյն ու անձնուիրութեան գերագոյն ապացոյցը կուտայ՝ գաղտուկ փճացնելով այս կտակագիրը, որպէս զի իր շատ սիրած աղջիկը՝ Մարկրիտ տը Լարոգ՝ անժառանգ, աղքատ ու ապերջանիկ չըլլայ, և իր առջեւ ամօթահար ու երախտապարտ չմնայ...։

Ամուսնութեան դաշինքը կնքուելու պահուն, կ'յայտնուի թէ հրեշտակին այդ առաջին օրինակը, որուն պարունակութիւնն անծանօթ է ժառանգորդներուն, նոյն ինքն Մաքսիմ Օտիօ փճացուցած է, և երիտասարդ ագարակապետը կ'ամբաստանուի և կ'արտաքսուի իբրեւ անհաւատարիմ պաշտօնեայ։

Մնացեալն հասկնալի է։ Կտակագրին երկրորդ վաւերական պատճէնը կ'գտնուի նոտարին (Լօպէրինի) քով, որ Մաքսիմի պաշտպանն ու բարեկամն է։ Օր. Լարոգի և լիրբ Պեժուանի ամուսնութիւնը չի կնքուիր, եւ Մաքսիմ Օտիօ՝ վերստանալով իր Մարքի տը Շանսիի տիտղոսն ու հարստութիւնը՝ Օր. Լարոգին կ'նուիրէ այդ ամէնն, իր սրտին հետ։ Ս. Դ.

ՀՐԱՀԱՆԳ

ԱԶԳ. ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՊԱՇՏՕՆԵՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ՍՆՏՈՒԿԻ ՀԱՄԱՐ

Ելեւմտից Յանձնաժողովէն յօրինուած և Քաղաքական Ժողովէն հաստատուած Յուլիս 26ի Նիստին մէջ

1.— Ազգային Պատրիարքարանի բոլոր պաշտօնեաները Քաղաքական Ժողովոյ կողմէ կ'ընտրուին և Պատրիարքի հրամանով պաշտօնի կ'մտնեն։

2.— Տրամադրելի պաշտօններու համար անուանումները կ'կատարուին ընդհանրապէս աստիճանաւ և արժանեօք յառաջացման սկզբամբ, և բաց մնացած ստորնագոյն տեղերու համար հետզհետէ նորեր կ'ընտրուին։ Միայն բացառիկ պարագայից մէջ տրամադրելի պաշտօններու համար կրնան դուրսէն յատուկ անձեր ընտրուիլ։

3.— Որ և է պաշտօնէի ընտրութեան առթիւ, լրագրական հրատարակութեամբ պաշտօնը կ'ծանուցուի պայմանաժամով և պայմաններով մէկտեղ։

4.— Պաշտօնի հետամուտ եղողներ որոշեալ պայմանաժամուն Պատրիարքարանի կ'ներկայացնեն իրենց Օսմանիէ Թէզքերէն, և բարի վարուց և պահանջուած ուսմանց և մարմնական առողջութեան վաւերական վկայագիրներ։

5.— Քաղաքական Ժողովն յառաջացման առթիւ ի նկատի կ'առնէ պաշտօնէին ընթացքն և կարողութիւնը և արդիւնաւորութիւնը։ Իսկ նոր ընտրութեանց ատեն կ'քննէ ներկայացեալ պաշտօնագիրները, և ի հարկին ընտրելոյն կարողութիւնը փորձի կ'ենթարկէ, և այնպէս իր որոշումը կուտայ և ամսականը կ'սահմանէ։

6.— Ընտրեալք պարտաւոր են խոստմնագիր տալ իրենց պաշտօնը հաւատարմաբար կատարելու և Պատրիարքարանի կանոնաց հնազանդելու, իսկ եթէ մատակարարական և տնտեսական ճիւղերուն մէջ պիտի գործածուին, պարտաւոր են նաև վստահելի երաշխաւոր ցոյց տալ որոշեալ գումարի մը համար։

7.— Պաշտօնեայք վեց դասակարգերու կ'բաժնուին, որք են Դիւանապետ, Դիւանատեսուչ, Դիւանադպիր, Դրագիր, Բարապան և Սենեկապան, և իւրաքանչիւր դասակարգի ամսականները նուազագոյն և առաւելագոյն ծայրերու մէջ սահմանափակուած են այսպէս, Դիւանապետ 1500-2500.— Դիւանատեսուչ 1000-2000.— Դիւանադպիր 500-1000.— Դրագիր 300-700.—Բարապան 300-500.— և Սենեկապան 200-400։

8.— Պաշտօնէից ամսականներուն ամբողջութիւնն որոշ և հաստատուն գումարով մը կ'սահմանուի, որ առայժմ որոշուած է ամսական 30,000 դահեկան, Պատրիարքէ և Փոխանորդէ զատ։ Տրամադրելի մասերով հնար է ամսաթոշակներու յաւելումներ ընել, առաւելագոյն յաջողակութեան կամ նշանաւոր արդիւնքի համար և կամ իւրաքանչիւր չորս տարի նուազագոյն գումարէն հաշուելով, մէկ անգամ մինչեւ առաւելագոյն գումարին լրանալը։

9.— Ամսաթոշակներն առաւելագոյն գումարի լրման հասնելէն ետքը, արտասովոր արդիւնք կամ արժանիք ցուցնող պաշտօնեաներ կրնան վարձատրուիլ պատուոյ նշաններով կամ բացառիկ նուէրներով։

10.— Պաշտօնեայք պարտաւոր են կիւրակէներէ և ընկալեալ տօներէ դուրս՝ ամէն օր Պատրիարքարան ներկայ լինել և խղճմտօրէն աշխատիլ։ Դիւանատուններու բաց լինելուն կամ աշխատութեանց միջոցն է օրական 7 ժամ, Գասըմէն—Խըտրէլլէզ ժամը 4էն 11, և Խըտրէլլէզէն—Գասըմ ժամը 3էն 10։

11.— Պաշտօնեայք երբ անձնական հիւանդութեան կամ ընտանեկան հարկի պատճառով բացակայ կ'գտնուին Պատրիարքարանէն, պէտք է իրենց բացակայութիւնն արդարացնեն Պատրիարքի առջեւ օրինական կերպով, անարդարանալի բացակայութիւնք մեղադրանքի և նոյն իսկ պաշտօնական տրամադրութեան ենթակայ կ'լլին Պատրիարքի կամ Քաղաքական Ժողովոյ որոշմամբ։

12.— Պաշտօնեայք պարտաւոր են բացակայ ընկերներուն գործերը լրացնել ըստ հարկին և պատշաճին, և ըստ կարգադրութեանց Պատրիարքին եւ իւրաքանչիւր Դիւանի Պետին կամ Տեսչին։

13.— Երբ օրինաւոր պատճառով կամ հիւանդութեամբ բացակայութիւնն երկարատեւ լինի, եօթներորդ ամսէն սկսելով ամսականին վրայ 10% զեղչ մը կ'լինի։

14.—Երբ բացակայութեան առիթ եղող հիւանդութիւնը կամ տկարութիւնը տարի մը տեւէ կամ տեւելիքն իմացուի, Քաղաքական Ժողովը կրնայ պաշտօնեան դադրեցնել կամ արձակել օրինաւոր քննութեամբ և որոշմամբ։

15.—Այդ տեսակ գործողութեանց մէջ Քաղաքական Ժողովը պարտաւոր է օրինական քննութիւն կատարել տալ Պատրիարքարանի պաշտօնական քննիչ բժիշկներուն ձեռօք, և անոնց գրաւոր վկայութեանց և տեղեկութեանց վրայ հիմնուելով որոշում տալ։

16.—Տկարութեան համար արձակուող պաշտօնէին իր մէկ ամսականին հաւասար նպաստ մը կ'տրուի և նոյնչափ ալ կ'տրուի անոր ուղղակի ժառանգաց՝ իր մահուընէն ետքը. իսկ պաշտօնի վրայ մեռնող պաշտօնէին ժառանգներուն՝ իր երկու ամսականներուն հաւասար նպաստ մը կ'տրուի։ Այդ նպաստները չեն տրուիր այն պաշտօնէից որք կամաւորապէս կ'հրաժարին, կամ յանցանքով կ'մերժուին, կամ ուղղակի ժառանգներ չեն թողուր։

17.—Պատրիարքարանի մէջ հաստատուած է իր պաշտօնէութեան յատուկ խնայողութեան սնտուկ մը, որուն պարտաւոր են մասնակցիլ պաշտօնէութեանց վեց դասակարգերու պատկանող բոլոր պաշտօնեայք։

18.—Խնայողութեան Սնտուկը կ'մատակարարուի յատուկ Հոգաբարձութեան մը ձեռօք, զոր կ'կազմեն Պատրիարքն իբր նախագահ և Պատրիարքարանի դիւաններու պետերէն կամ տեսուչներէն մին, և ազգային ծանօթ և վստահելի սեղանաւորներէն կամ վաճառականներէն մին՝ իբր անդամակից։

19.—Հոգաբարձութեան երկու ընտրելի անդամոց պաշտօնը կ'տեւէ երեք տարի և վերընտրելի են։

20.—Հաշուակալի և քարտուղարի պաշտօնները պիտի վարեն Պատրիարքարանի կարող պաշտօնեաներէն ոմանք Հոգաբարձութեան որոշմամբ։

21.—Հոգաբարձութիւնը պարտաւոր է Խնայողութեան սնտուկին դրամը շահեցնել ապահով և արդիւնաբեր միջոցներով, ինչպէս են տոկոսաբեր փոխատուութիւններ, տոկոսաբեր և պարգեւաւոր արժէթուղթեր, կամ թէ լոկ տոկոսաւոր կամ լոկ պարգեւաւոր արժէթուղթեր, եւ կամ ուրիշ վստահելի և շահաւոր գործողութիւններ։ Միջոցներու ընտրութիւնն և նախադասութիւնը թողուած է Հոգաբարձութեան, որ ի հարկին կարող անձանց խորհրդակցութեան կ'դիմէ։

22.—Հոգաբարձութիւնը պարտաւոր է կանոնաւոր հաշուետումար ունենալ ոչ միայն Խնայողութեան Սնտուկին ընդհանուր գործողութեանց, այլ և իւրաքանչիւր պաշտօնէի համար առանձին, որպէս զի ամէն մէկուն իրաւունքն և ունեցածը միշտ յայտնի եւ ճշտուած գտնուի։

23.—Խնայողութեան Սնտուկին դրամագլուխը կ'կազմեն իւրաքանչիւր պաշտօնէին իր ամսաթոշակին վրայ թողած 5% մասը։ Այդ 5% մասը պարտաւորիչ է, և Հոգաբարձութիւնը կ'գանձէ զայն ուղղակի Պատրիարքարանի Սնտուկէն կամ Ելեւմտից Դիւանէն, ամէն անգամ որ ամսաթոշակաց համար վճարումներ կատարուին։

24.—Որ և է պաշտօնեայ կարող է 5% մասէն աւելի մաս մը կամաւորապէս վճարել Խնայողութեան Սնտուկին, և այդ վճարումն ալ իր յանձնարարութեամբն ուղղակի կ'գանձուի Պատրիարքարանի Սնտուկէն։

25.—Պատրիարքարանի մէջ հաստատուած Խնայողութեան Սնտուկը՝ Պատրիարքարանի պաշտօնէից յատուկ լինելով, դուրսէն անձեր չեն կրնար անոր մասնակցիլ։ Այլ երբ կամաւոր անդամակից կրնան մասնակցիլ Պատրիարքարանի հրաժարեալ պաշտօնեաներ՝ պաշտօնէ հրաժարելէն ետքը նոյն վճարումը շարունակելով, և այն անձեր, որք Պատրիարքարանի կ'պատ-

ԱՆԻՈՒԴԱ

ՀԱՆՐԻ ԿՐԷՎԻԼ (32)

ԳՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ ԱՌՆՈՒԱԾ

ԺԴ.

Անիուդա գլխուածով նստած էր այդ վարդերը, և ահա, Զատկի արձակուրդին առթիւ, իր աչքերուն և իր արուեստագէտի հակումներուն յագուրդ տալու համար Հռոմ եկած Ֆրանսացի երիտասարդ բժիշկը, գոհարավաճառի մը ապակեդարանին առջեւ կ'պլլէր ու կ'քաշէր այս մազի թելերը, ամէնէն ճոխ գոհարներէն աւելի թանկագին։ Նստե՞լ։ Շատ պարզ էր, և Ֆրանսուա Տօրժըվալ զգաց սակայն թէ ամենեւին փափաք չունէր նստելու։ Պահե՞լ։ Անհեթեթ բան պիտի ըլլար։ Իբր ճամբու յիշատակ, թերեւս։ Արկածը բաւական տարօրինակ էր վերացական մը փորձութեան մատնելու չափ, նոյն իսկ եթէ վկայեալ բժիշկ մ'ըլլար ան։ Ֆրանսուա Տօրժըվալ յանկարծ ներս մտաւ գոհարավաճառին խանութէն, ուր արծաթէ նուրբ ցանցագործներ կարծես յատկապէս շինուած էին ծռելու և մետաղէ ձեւ առնելու համար։ Այս սիրուն առարկաներուն ամէնէն պզտիկը գնեց եւ կապոյտ ու վէտ վէտ պաստառի երկու ծալքերու մէջ դրաւ գլխուածին նուէրը։ Յետոյ վարդերու կոկոնները լամբակին անցուց։— Եթէ վիպագիր կամ միայն բանաստեղծ ըլլայի, սիրուն էջ մը գրէի թերեւս, ըսաւ ինքնիրեն։ Բայց ո՛չ մին եմ ոչ միւսը, և հետեւաբար այս արկածը յիշելով միայն պիտի բաւականանամ։

ԺԵ.

Մայիսը կ'այրէր կ'տոչորէր Հռոմի քարայատակներն ու պատերը։ Թէև գարնան եղանակը նոր սկսած էր եւ Իշխանուհին շատ հաւանականութիւն չունէր Վիչիի մէջ ծանօթ դէմքերու հանդիպելու, սիրտը չեղաւ և որոշեց դէպ Հիւսիս երթալ, ինչպէս կ'բաղձար Անիուդա։ Չէ՞ որ արքունեաց ամուսնի բժիշկը Վիչի յանձնարարած էր։ Աղջկան այտերը, թէեւ վարդագոյն, իրենց երբեմնի թարմութիւնն ստացած չէին ամբողջապէս։ Պէտք էր Վիչին փորձել, քանի որ տակաւին օդին տաքութիւնն եղծած չէր ճամբորդութեան բարեբաստիկ արդիւնքը։ Առանց աճապարելու, կամաց կամաց դէպ Հիւսիս ելան, ուր շատ զովութիւն չգտան, վասն զի սառերի ու ձալարիքի այն անկիւնն ուր կ'հանգչի Վիչի, տաք ջերմանոցի կ'նմանի քիչ մը։ 24 ժամու հանգիստէ — ու ձանձրոյթէ — ետքը, Իշխանուհին որոշեց թշնամին իր մազերէն բռնել, ինչ որ, առանց փոխաբերութեան, բժիշկի մը դիմել կ'նշանակէ։ Իր յուշատետրին մէջ կէս երկոտասնեակ հասցէ ունէր։ Արագ քննութիւնով մը, անուններուն կէսը ջնջեց առանց ուրիշ խորհրդածութեան։ —Ծեր բժիշկ չեմ ուզեր, ըսաւ։ Անոնք ամէն բան տեսած են, ու շատ բան գիտեն։ Մարդ իր զգացածը կ'պատմէ անոնց, բայց անոնք մէկ ականջով միայն մտիկ կ'ընեն։ Ես երիտասարդ բժիշկ մը կ'ուզեմ որ ուշիմ ըլլայ և կարենայ ի հաշիւ առնել թէ մեք, մահկանացուներս, ամենքս ալ միեւնոյն կաղապարի մէջ ձուլուած չենք։

Անիուդա կ'խնդար։— Կ'խնդա՞ս։ Բայց շուտով պիտի տեսնես թէ այս մեծանուն մասնագէտներուն ձեռքին մէջ ո՞րչափ թեթեւ կ'կշռենք։ Կ'ուզեմ որ այդ հաճոյքն ունենաս։

—Օ՛հ, կնքամա՛յր, շնո՛րհ։

—Ցաւտո՞ւկ կ'պատճառէ քեզ։ Լա՛ւ, ես իմ վրաս պիտի փորձեմ։ Վաղը կ'առնես։

Եւ իրաւ, հետեւեալ օրը, կէս օրէն առաջ, Իշխանուհին երկու համբաւաւոր բժիշկներու կողմէ քննուեցաւ։ Մին ըսաւ թէ լեարդի [illegible] բորբոքում ունի, և միւսն՝ ալ երիկամունքին վրայ պատահական գրգռում մը գտաւ։ Երկուքն ալ համաձայն էին դարմանի մասին, այսինքն երկուքն ալ լոգանք և ըմպելի ջուր (Վիշիի) յանձնարարեցին։ Իշխանուհին առատօրէն վճարեց երկու բժիշկներուն և կառքը նստելով անմեղ զուարթութեան մը տուաւ ինքզինք։ Անիուդա, ապշած ու սարսափած, կը հարցնէր իրմէ թէ ի՛նչ փորձանք պիտի գար գլխուն։— Հոգդ մի՛ ըներ, ըսաւ կնքամայրը, լոգանք պիտի ընեմ իմ հաճոյքիս համար և Սէն Կալմիէի ջուրը պիտի խմեմ։ Ասիկա չի նշանակեր թէ հիւանդ եմ։ Ի՞նչ կ'ուզես որ ընեն գիտութեան այս ալեւոր իշխանները։ Քանի որ Վիչի եկած եմ, ըսել է որ լեարդի կամ երիկամունքի հիւանդութիւն ունիմ։ Ասոր համար է որ ինձ պատուիրեցին ինչ որ ամէնէն բանաւորը թուեցաւ իրենց։ Անոնց գլուխը չի մտներ սա գաղափարը թէ կրնայի հիւանդ չըլլալ ամենեւին։ Ե՛ս ինքս խաբեցի զանոնք և քիթերնուն խնդացի։ Հիմա, սիրունի՛կս, երթանք տեսնենք ցուցակին վրայ նշանակուած վեցերորդ և վերջին Տոքթորը։ Անիկա ամէնէն երիտասարդն է, և ամէնէն լաւագոյնը պէտք է ըլլայ։

Իշխանուհին տոմսակը նայեցաւ։ Բժիշկին անունն էր Ֆրանսուա Տօրժըվալ, և կ'գտնուէր բազմամբոխ ծառուղիի մը վրայ։ Ասիկա աղէկ նշան էր։ Իշխանուհին հոն գնաց կառքով և այցաքարտը ձգեց խնդրելով որ, եթէ կարելի է, ցերեկին գայ տեսնէ զինքը։ Անիուդայի սիրտը սոսկալի կերպով կ'բաբախէր։ Աղջիկներն անիմաստ սարսափ մ'ունին բժիշկէն, եթէ սակայն, նոր դպրոցէ պատկանելով, փորձի առարկայ մը չնկատեն բժիշկը, ինչպէս տեսնուած է։ Բայց Անիուդա հին դըպրոցէն էր։ Երբ, ժամ 5ին, զանգակը զարնուեցաւ, Անիուդա իր սենեակը փախչելու խօլ փափաք մ'ունեցաւ։

Սակայն ինքզինքը բռնեց և գամուեցաւ մնաց թիկնաթոռին վրայ, ուր նստած էր։ Ներս մտնողը տարօրինապէս յուզուեցաւ, վասն զի իր գրասենեակին մէկ դարանը, անկողնին գլուխը, պզտիկ մետալիոնի մը մէջ քանի մը հատ ունէր այն նմանամ մազերէն զորս այսօր կ'տեսնէր վայելչապէս ոլորած ու հանգոյց եղած պզտիկ կլոր գլխի մը վրայ, որուն թուխ աչքերը չէին ուզեր իր վրայ բարձրանալ։ Եթէ Անիուդա գիտնար, իսկոյն պիտի փախչէր, յանցաւորի մը պէս, Ֆրանսուա Տօրժըվալ անշուշտ շատ յուզուած էր։ Իշխանուհին անոր նեղուիլը տեսաւ բնական երկչոտութեան մը և գոհ եղաւ։ Լաւ դաստիարակուած կին մը երբեք չախորժիր ճէնճէնէ մը։ Երիտասարդին երկչոտութիւնը մեծապէս մ'էր։— Դուք շատ առաջ կ'եկաք, Տէ՛ր, ըսաւ Տարիա Բաւլովնա։ Ձեզի հոս զրկողները ձեր շահերուն հոգ չեն տարեր։

Իշխանուհին ժպտեցաւ։— Հիւանդն ես չեմ, այլ սանուհիս, որ ձմրան սկիզբը շատ վրդովիչ անհանգստութիւն մը ցոյց տուաւ։

(Շար.) Թարգմ. Փ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ

կանոն, ինչպէս են Պատրիարք, Փոխանորդ, անձնական Դիւանի վարդապետներ, հաւաքիչներ, են., եթէ յատկապէս փափաք յայտնեն և Հոգաբարձութեան հաւանութիւնն ընդունին։

26.—Թէ՛ Խնայողութեան Սնտուկին համար ընդհանրապէս, և թէ՛ իւրաքանչիւր անձի կամ պաշտօնէին համար ժամանակապէս իբր դրամագլուխ կը նկատուին միայն թոշակին վրայ 5 % համեմատութեամբ թողուած մասն և 5% մասէն վեր կամաւորապէս թողուած մասը, և Պատրիարքարանի պաշտօնեաներէն կամաւորապէս մասնակցողներուն թողած մասը։ Այս դրամագլխին համեմատութեամբ կ'բաշխուի Սնտուկին օգուտը կամ արդիւնքը։

27.—Խնայողութեան Սնտուկին արդիւնքներն են. Ա. Փոխատուութիւններէ կամ արժէթուղթերէ ստացուած տոկոսներ. Բ. Վճռակատար արժէթուղթերէ ստացուած պարգևներ. Գ. Իւրաքանչիւր նոր պաշտօնէի առաջին ամսականին կէսը. Դ.—Իւրաքանչիւր պաշտօնէին ամսաթոշակի յաւելման առթիւն՝ առաջին ամսուան յաւելուածական մասը։ Ե.—Հիւանդ կամ տկար պաշտօնեաներու վրայ ըստ 13րդ. յօդուածոյ կատարուած 10% զեղչը. Զ. Որ և իցէ առթիւ Պատրիարքի կամ Վարչութեան կողմէն պաշտօնէից վրայ դրուած դրամական տուգանքը. Է.—Ցոգուտ Խնայողութեան Սնտուկին ընծայուած նուէր կամ նպաստ կամ կտակ կամ կտակի չահ կամ յատուկ հանդէսներու արդիւնք։

28.—Խնայողութեան Սնտուկի ծախքը կամ ելքը կ'կազմեն. Ա.—Գրական պիտոյք. Բ.—Հաշուակալի և քարտուղարի վարձք, եթէ հարկ լինի վճարել. Գ.—Դրամական տարբերութենէ վնաս. Դ.—Արժէթուղթերու պարզ վճռականանութեան (amortissement) առթիւ ընթացիկ և բուն գիներու տարբերութենէն վնաս. Ե.—Արժէթուղթերու գիներու վրայ նշանաւոր անկում. Զ.—Որ և է պատահական վնաս։

29.—Իւրաքանչիւր տարւոյ Յունուար 1ին և Յուլիս 1ին վեցամսեայ միջոցին մէջ իրապէս գոյացած արդիւնքներն հաշուի առնելով, և ծախքերը զեղչելով, զուտ օգուտը պիտի քաղուի, և ամէն մէկ անձի դրամագլխին համեմատութեամբ բաշխուելով՝ իւրաքանչիւրին իբրև իրաւունք և սեփականութիւն տոմարի մէջ պիտի անցնի, բայց ոչ երբեք դրամագլխուն յաւելուած, որ ըստ 26րդ. յօդուածոյ միայն վճարեալ մասերէ պիտի կազմուի։

30.—Իւրաքանչիւր վեցամսէին հաշիւը Քաղաք. Ժողովոյ հաստատութեան պիտի ներկայացուի ամենայն մանրամասնութեամբ, և անկէ ետքը պիտի հաղորդուի իւրաքանչիւր չահակից անձի, դիւրագոյն և յարմարագոյն կերպով։

31.—Իւրաքանչիւր պաշտօնեայ կամ չահակից անձ իրաւունք ունի իր դրամն ամբողջապէս, այսինքն դրամագլուխն և օգուտը, քաշել և առնուլ երբ պաշտօնէն հրաժարի կամ մերժուի կամ դադրի. պաշտօնէութեան մէջ եղած ժամանակին չի կրնար Խնայողութեան սնտուկէն բան մ'ընդունիլ կամ ետ առնուլ, ո՛չ մասնակի վճարման և ո՛չ փոխառութեան ձևով։

32.—Իւրաքանչիւր հանգուցեալ պաշտօնէի ժառանգներն իրաւունք ունին, օրինաւորութեան պայմանաց համեմատ, հանգուցելոյն դրամն ամբողջապէս, այսինքն դրամագլուխն և օգուտը, ընդունիլ և ստանալ։ Պաշտօնեան կրնայ իր կենդանութեան ժամանակ օրինաւորութեան պայմանաց ներքև կտակի ձևով տրամադրել իր իրաւունքին վայելումը։

33.—Թէ՛ ի կենդանութեան և թէ յետ մահուան ըլլալիք վճարումները կ'կատարուին անմիջապէս անցած Յունուար 1ի կամ Յուլիս 1ի ցուցուած հաշուոյն համեմատ։ Անկէ ետք անցած ամիսներուն կամ միջոցին վրայ՝ պաշտօնեան կամ ժառանգորդք իրաւունք չունին, բայց Հոգաբարձութիւնը կրնայ բացառիկ կամ յաւելուածական կարգադրութիւն մ'ընել. եթէ նշանաւոր միջոց մը անցած կամ թէ չատ նշանաւոր օգուտ մը տեղի ունեցած է։

34.—Խնայողութեան Սնտուկը պիտի սկսի գործել 1901 Յուլիս 1էն։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆՔ ԼՈՐՏ ՔԻՉՆԸՐԻ.—Լորտ Քիչնըր երկրորդ յայտարարութիւն մ'ուղղելով Պօէրներուն, կ'իմացնէ որ զէնընկէց չեղող Պօէրներուն կիներն ու զաւակները պիտի արտաքսէ հարաւային Ափրիկէէն, զանոնք դէպ ի ծովեզերք քշելով։ Ասկէց զատ, որպէս զի անգլիական կառախումբերը զերծ պահէ պօէրական ծուղակներէն, որոշեր է որ այսուհետև ամէն զինուորական կառաւաններուն երկու քովէն քալեցնէ պօէր կիներ և տղաքներ, յուսալով որ Պօէրք իրենցիններուն վրայ կրակ պիտի չընեն։

ՊՕԷՐԱԿԱՆ ՊԱՏՍՊԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ՄԵՌԵԼՈՑ ԹԻՒԸ.—Տէյլի Նիւզի հաշիւներուն նայելով, անգլիական բանակետղներուն մէջ հաստատուած պօէր կանանց և տղոց պատսպարաններուն մէջ մեռելոց թիւն տարեկան հաշուով Օգս. ամսոյն եղած է 348 առ մէն մի 1000 տղայ, 84 առ մէն մի 1000 կին, և 48 առ մի 1000 այր։ «Միայն նախարարութեան հակառակորդները չեն որ պիտի սարսափին այս թուանշաններէն։ Ամէն մարդ, ամէն կին, պաշտօնատար կամ պարզ անհատ, որ կառավարական քաղաքականութեան ոյժ կուտան, նողկանք պիտի զգան այս իրողութեան առջև։ Եթէ ասոր հակառակը մտածենք, այլ ևս մեր յոյսը կտրելու ենք քաղաքակիրթ մարդկութեան վրայ։ Մեր նպատակն այս ահօթալից թուանշանները կառավարութեան դէմ իբրև զէնք գործածել չէ, այլ յայտնել միայն թէ այս այսպէս չի կրնար շարունակել։»

—Պատերազմական պաշտօնատունը պօէրական պատսպարաններուն վիճակագրութիւնն հրատարակեց։ Օրանժի և Թրանսվալի մէջ այդ պատսպարանք կ'պարունակեն 106,347 սպիտակամորթ, որոցմէ 16,695ն այր, 30,427ը կին և 52,227ը տղայ։

ԼՈՐՏ ՔԻՉՆԸՐԻ Յայտարարութեան որոշած թուականէն, այն է Սեպտ. 15էն ի վեր, Անգլիացիք սկսած են գործադրել զէնքի տակ բռնուած Պօէրներն հարաւային Ափրիկէէն իսպառ տարագրելու վճիռները։ Հետևեալ պօէր պետերը բռնուած և տարագրուած են նոյն թուականէն ի վեր. —Պօթա (ոչ թէ հրամանատարը), զարմեալ Պօթա, Հիւկօ, Նիուվէրուտ և Տիւբլէսի, Օլիվէ, Քօէց, Քրիւկէր և Վանտէրլինտ։

ՀԵՌԱԳԻՐ ԼՈՐՏ ՔԻՉՆԸՐԻ.—Բրետորիա, Սեպտ. 27.—«Պօէրք բաւական ստուար ուժերով յարձակեցան Իդալա և Բրօսբէգ ամրոցներուն դէմ, Զուլուլէնտի սահմանագլխին վրայ, հրամանատարութեամբ Պօթայի։ Քաջարի ընդդիմութենէ մը վերջ բերդականք ետ քշեցին թշնամին, ծանր կորուստ պատճառելով։ Անդորրութիւն կ'տիրէ Նադալի սահմանագլխին վրայ։»

Ուրիշ հեռագիր.—«Անգլիացի տեղակալ Միլըս Սեպտ. 25ին Ուիլլըտտըպայէ մեկնեցաւ Սպիտակ դրօշով, և մօտեցաւ երեք Պօէրներու, որոց ընկերք մ'ունէր։ Պօէրք իրարու հետ կարճ խօսակցութենէ մը վերջ զարկին սպաննեցին Միլըս տեղակալը, և անմիջապէս փախան։»

ՎԼԱՔՖՕՆՏԷՅՆԻ ՃԱԽՈՂՈՒԱԾԸ.—Սեպտ. 18ի գիշերը, 130 անգլիացիներէ բաղկացեալ փոքր գունդ մը, հրամանատարութեամբ հարիւրապետ Դըֆենէլի, երկու թնդանօթներով Սաննաբոսթէ ճամբայ ելաւ հալածելու պօէրախումբ մը՝ յիսուն հոգիէ բաղկացեալ, որ շրջակայքը կ'թափառէր։ Քիչ մը քալելէ վերջ Անգլիացիք քնացան պահականոցի մը մօտ, որուն պաշտպանութիւնն անձնատուր եղած պօէր ոստիկաններու յանձնուած էր։ Սեպտ. 19 առաւօտ կանուխ Անգլիացիք ճամբայ ելան արևելեան ուղղութեամբ և հասան Վլէյտանդֆօնդէյն կոչուած ագարակի մը մօտ։ Հոս թեթև ընդհարում մը պատահեցաւ, և հարիւրապետ Դըֆենէլ առաջ քալեց, իր առջևէն քշելով թշնամին, բայց քիչ մը անդին ինկաւ զօրաւոր դիրքի մը վրայ ուր Պօէրք բազմութեամբ պահուըտած էին։ Անգլիական թնդանօթները կրակն սկսան Պօէրական դիրքին վրայ, և թշնամին կ'պատասխանէր չորս կողմէն հրացանաձգութեամբ։ Ցամաք ընդդիմութենէ մը վերջ անգլիական գունդն անձնատուր եղաւ։ Ամէնէն աւելի թնդանօթաձիգ զինուորները վնասուած էին։ Իրենց հրամանատարը՝ տեղակալ Պարրի և թնդանօթներուն ձիերը սպաննուեցան։ Կ'ըսուի թէ Պօէրք չկրցան իրենց հետ տանիլ թնդանօթները, այլ թաղեցին զանոնք։ Պօէրք անգլիացի գերիները մինչև Պազուդոլէնտ քալեցուցին, ապա ազատ արձակեցին։ Պօէրք դիտմամբ այսպէս ըրին, որպէս զի բնիկները տեսնեն թէ իրենք ո՛րքան հզօր մարդիկ են, և ինչե՛ր կ'ընեն Անգլիացւոց։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ.—Քէդդայէ մինչև Նուշքի, այսինքն Հնդկաստանէ մինչև արևելեան Պարսկաստան նոր ճամբուն վրայ երկաթուղի մը շինելու համար, Հնդկաստանի փոխարքայութիւնը ճարտարագէտներ ղրկեց քննութեան նպատակաւ։ Ճամբան իր ռազմագիտական կարևորութիւնն ալ ունի առևտրական դիւրութիւններէն զատ։

ՄԱՐՈՔ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.— Ի մօտոյ քանի մը Մարօքցի պաշտօնատարներ Ալժէրիոյ ճամբով ֆրանքօ-մարոքեան սահմանագլուխը պիտի երթան, կարգադրելու համար այն քանի մը խնդիրները՝ որոց մասին խրաւախոհութիւն գոյացաւ անցեալներն ի Բարիզ Մարօքի Էմիրին պատուիրակներուն և ֆրանսական կառավարութեան միջև։ Այս կարգադրութեամբ Ֆրանսա տէր կ'ըլլայ ամբողջ Սահարա Անապատին երկիրներուն, և Մարօք կ'խոստանայ սահմանակից ցեղերը զսպել։

ԳՈՐԾԵՐՆ Ի ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՍ.—Նախարարաց Խորհուրդն զբաղեցաւ արտաքին և ներքին աշխարհավարութեան գործերով։ Որոշուեցաւ որ իւրաքանչիւր նախարար իր պաշտօնատան տարեկան տեղեկագիրը պատրաստէ և մատուցանէ Մր. Ռուզվէլդի, որպէս զի Նախագահն ալ կարենայ իր Պատգամագիրը պատրաստել։

—Աղէկ կ'ընէ որ Շիքակօ իր համբաւը փնտռէ միայն առևտրական յառաջդիմութեան մէջ, կ'ըսէ Նիւ Եորքի Թայմզի թղթակիցը։ Միացեալ Նահանգաց արևելեան քաղաքներուն մէջ Շիքակօ ծաղրելի կ'ըլլայ ամէն անգամ որ ինքզինքը մտաւոր լուսաւորութեան կեդրոն կ'համարի։ Անցեալ տարի գեղարուեստից Կաճառ մը հաստատեց՝ իր շրջանակին մէջ միայն ծանօթ անուններով, հիմակ ալ գրագիտական Կաճառ մը կ'հիմնէ, որուն մէջ մտնելու ընդունարժան պատիւը կ'վայելեն միայն 14 գրագէտներ.—Սըր Ճօշուա Ռէյնոլտս, Փօլէ-լը-Տիւք, Ռըսքին, Տա Վինչի, Վինկըլման, Վիդրուվիուս, Վինեօլա, Վազարի, Դէն, Բիւժէն, Լէսինկ, Պօլէնուդօ Զէլլինի, Սայմընտս, և Ուաշինկդըն Օլպօն։

—Մր. Ռուզվէլդ իր Պատգամագրին մէջ մասնաւորապէս պիտի չիշատէ ամերիկեան նաւատորմն աւելցնելու հարկին վրայ, «որպէս զի զօրաւոր ըլլալով Տէրութեանց հետ վէճի բռնուելու առիթ չունենան Միացեալ Նահանգները, կամ, ի հարկին, զգալի ընեն իրենց զօրութիւնը։»

ՉԱՐՆ ԻՆՉՈ՞Ի ԲԱՐԻԶ ՉԱՅՑԵԼԵՑ.—Ֆիկառօ կ'հաստատէ Կոլուայի այն տեղեկութիւնը թէ Մ. Վալտէք Ռուսօ պահանջեր է որ վերջին պահուն փոփոխութիւն չկրէ Նախարարաց Խորհուրդին մէջ պատրաստուած ուղևորութեան ծրագիրը, որուն մէջ Չարին ի Բարիզ այցելութիւնը չէր նշանակուած։

ՖԷԼԻՔՍ ՖՕՌ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԱՍԻՆ.—Ֆիկառօ կ'հրատարակէ վերջին յօդուածն այն անանուն յօդուածագրին, որ Ֆէլիքս Ֆօռի մտերիմ բարեկամն ըլլալով, հանգուցեալ Նախագահին զանազան առիթներու մէջ իրեն առջև պարզած տեսութիւնները նօթագրած էր, և վերջերս սկսաւ հրատարակութեան տալ։ Նախընթաց յօդուածները գլխաւորաբար Ֆրանսայի ներքին քաղաքականութեան վրայ կ'խօսէին, կամ աւելի Մ. Ֆէլիքս Ֆօռի անձնական գծերին վրայ, ինչպէս ժամանակին հաղորդեցինք մեր ընթերցողներուն։ Ահա նոր յօդուածին ալ համառօտութիւնը.

— Մ. Ֆէլիքս Ֆօռ կ'ըսէ.— «Անգլիացիները չատ լաւ կ'ճանչնամ։ Երկու ժողովրդոց սրտին խորը դեռ կայ ազգային հակառակութեան հին խմորը՝ պատմական աւանդութիւններէն մնացած։ Բայց այն մրցակցութիւնը, որուն համար կ'սպասեն Անգլիացիք — այն է տնտեսական, ճարտարարուեստական կամ առևտրական մրցումը — հիմա թո՛ղ փնտռեն Գերմանացիներուն մէջ։ Մեք ոչ ևս կ'սպառնանք Անգլիացւոց տնտեսական գերիշխանութեան։ Հետևաբար, երկու ժողովրդոց միջև հակառակութեան բնական պատճառ մը անյայտ եղած է, քանի որ անոնց երկուքին նուաճական չահերն ոչ ևս կ'հակառակին։ Եթէ Գերմանիոյ հետ կարգադրութիւններ ընէինք՝ ի մասին Արևելեան Ափրիկէի մէջ պատահական դէպքերու, հակառակութեան նոր կէտ մը կրնայինք ստեղծել մեր և Անգլիացւոց միջև։ Անոնք իրաւունք կ'ունենային ըսելու մեզ.— «Դուք աշխարհի այս մասին մէջ բան մը չունիք, ինչո՞ւ ուրեմն կուգաք արգիլել մեր ծաւալումը։» Եւ եթէ իրենք ալ հիւսիսային Ափրիկէ (Ալժէրիա) գան զանուելու մեզ դէմ, մեք ալ կարելեաց իրաւունք ունէինք նոյն բանն ըսելու իրենց։ Խոհեմութիւնը կ'պահանջէր որ Ափրիկէի այդ մասին մէջ Անգլիացիներն ու Գերմանացիները մինակ թողունք, որպէս զի իրենց գործը կարգադրեն, և փոխան ետևէ դէք թէ մինչև վերջը բարեկամ պիտի չըլլան անոնք։ Այս կէտը չեմ կրնար հասկցնել անգլիատեաց Ֆրանսացիներուն։ Ասոնք իրենց երազն իրականացնելու նպատակաւ, չարունակ սա՛ առաջ կ'քչեն թէ պէտք է ցամաքային զինակցութիւն մը կազմել Անգլիոյ դէմ։ Ասոնք չեն տեսներ որ, եթէ այդ պիսի զինակցութիւն մը կազմուի, մեր չալակը պիտի ելնէ պատերազմին ծախքը՝ պաշտպանելու համար մեր ծովեզերքները, մեր գաղթավայրերը, մեր մեծ նաւատորմիղը։ Այսպէս, եթէ զինակցութիւնն յաղթուի, վնասուողը մեք պիտի ըլլանք, եթէ յաղթական ելնէ, գերման ճարտարարուեստը մեզմէ աւելի աժան կ'արտադրէ վաճառելու ապրանքներ, գլխաւոր չահողը պիտի ըլլայ հասարակաց յաղթութենէն։ Գերմանական վաճառքներն անգլիականներուն պիտի յաջորդեն աշխարհի հրապարակներուն վրայ։ Ես ամենևին մտադիր չեմ չարժեր ի նպաստ քաղաքականութեան մը, որ զմեզ Անգլիոյ հետ գժտեցնելով հանդերձ գերմանական զինակցութեան գերի ընէ զմեզ, առանց կարող ըլլալու բան մը չահիլ անով։ Այս տեսակ քաղաքականութիւն մը ջայլամի քաղաքականութիւնը կ'ըլլայ։ Մեք պէտք է մեր ոյժը պահենք, երբ ժամն հնչէ մեր թշնամիներն ընտրելու։ Գործելու այս ազատութիւնը պահել չատ դիւրին է մեզ, որովհետև մեր և Անգլիոյ միջև չկայ խնդիր մը որ բարեկամաբար չկարգադրուի։ Մէկդի թողլով Սուտանի Հովտին խնդիրը, չկայ հիմնական անհամաձայնութեան ոև է կէտ Անգլիոյ և մեր միջև, որ չկրնայ պատուաւոր սակարկութեամբ մը կարգադրուիլ։ Աւելցնեք, զոր օրինակ, Նիւֆաունտլէնտի խնդիրը։ Կ'ուզեն որ մեք հրաժարինք այն օրինական իրաւունքներէն, որոնք Լուի ԺԴ.ի ժամանակէն դաշնագրութեամբ ապահովուած են մեզ։ Այս մասին իմ անձնական գաղափարներս ունիմ, զորս արդէն ունէի երբ ծովային գործոց նախարար էի։ Կ'ըսեմ Անգլիացիներուն.—«Ուտրէխդի դաշնագրութիւնը ջնջել կ'ուզէք։ Շա՛տ աղէկ։ Բայց ինչ որ մեք ձգել պիտի յանձնենք, դրամական արժէք ունի այն։ Դրամական հատուցում պիտի ընենք մեր ձկնորսներուն, որք այսպէս կ'զրկուին իրենց հողային իրաւունքներէն։ Գումարն որոշե՛նք, միջին դրամագլուխ մը հաստատենք ի նպաստ մեր ձկնորսներուն։ Արդ, Ուտրէխդի դաշնագրութիւնը ջնջուած կ'ըլլայ։ Սէն Բիէռ և Միքըլօն կղզիներն ամրացնելու համար մեր դէմ դրուած արգելքն ալ իր ոյժը կ'կորսնցնէ, և ապա կ'սկսինք հոն ամրութիւններ շինել կամ ապահով ածխային կեդրոն մը, որովհետև վերջապէս այն ծովերուն մէջ պէտք է որ կեդրոն մը ունենանք։» Ահա իմ գաղափարս, որ օգտակար է թէ՛ Նիւֆաունտլէնտի, թէ Անգլիոյ և թէ մեզի, և մէկուն ալ բեռ չըլլար։ Ասիկա աւելի դիւրին է քան Ափրիկէի կամ Ասիոյ մէջ հողային փոխարինութիւն մ'ըլլալու գաղափարը։ Մեր դիրքն ամէնուրեք ապահով է բաց ի հիւսիսային Ափրիկէի մէջ մեր ունեցած դիրքէն։ Հո՛ն պէտք է զօրացնենք մեզ զմեզ։ Դաշնակցութեամբ Անգլիացիք Նիւֆաունտլէնտի տէր են, բայց զարմեալ դաշնագրութեամբ մեք տէր ենք Սէն Բիէռի և Միքըլօնի։ Դաշնագրութիւնները պատռենք և թո՛ղ երկուքս ալ մեր հողին վրայ տէր ըլլանք առանց դաշնագրութեան։»

ԳԵՐՄԱՆ ԶՕՐՔԵՐՆ Ի ՎԻԵՆՆԱ. Վիեննայի քաղաքապետը, զինուորական կառավարիչը, գերման դեսպանատան գործակատարը, և բազմաթիւ գերմանացիք կայարան գացած էին ողջունելու Չինաստանէ դարձող գերման զօրքերն որք Դրիեստէէ կուգային։ Վիեննայի պահակազօրաց հրամանատարը բարի գալստեան քանի մը խօսք ուղղեց գերման վաշտին հրամանատար հազարապետ ֆօն Ֆէօրսդըրի։ Ցետոյ կարճառօտ ուղերձ մ'արտասանեց քաղաքապետը։ Գերման զինուորք առաջնորդութեամբ իրենց երաժշտախմբին, և ուրիշ խումբի մը, որ յատկապէս Պերլինէ ղրկուած էր զիրենք դիմաւորելու, կայարանէն մինչև քաղաքին մեծ հրապարակը քալեցին, գրեթէ մէկ ժամ։ Գերման դրօշները Պալատին մէջ զետեղուեցան յատուկ տեղ մը, և Ֆրանց Եօզէֆ կայսր բրուսիական մարշալի համազգեստով անքէ անցուց վաշտը, և քանի մը խօսք ուղղեց հազարապետ ֆօն Ֆէօրսդըրի։ Փողոցներուն երկայնքը բազմութիւն հաւաքուած էր, և կ'ծափէր և թաշկինակ կը չարժէր։ Երեկոյին գերման սպայք պալատ ճաչի հրաւիրուեցան կայսեր հետ։

—Ֆրանց Եօզէֆ Կայսր բաժակ առաջարկեց ի պատիւ գերման սպայից։ Կայսրն իր բաժակաճառին մէջ ըսաւ. «Վիլհէլմ Կայսրը՝ իմ սիրելի բարեկամս՝ բարեհաճեցաւ հրաման տալ որ գերման վաշտը, ի դարձին Չինաստանէ, Վիեննայի ճամբան բռնէ։ Ի սրտէ կ'ողջունեմ այս քաջարի վաշտը, Բանակն և Նաւատորմն զինուց հաւատարիմ եղբայրակցութեամբ տոգորուած են իրենց գերման ընկերակիցներուն համար։» Կայսրն ապա մաղթեց որ գերման սպայք պահեն յիշատակն այն օրերուն զորս անցուցին իրենց աւստրիացի զինակիցներուն հետ ի Չինաստան և ի Վիեննա։ Կայսրը վերջացուց իր բաժակաճառը գոչելով.—«Կեցցէ Վիլհէլմ Բ.»

—Գերման զինուորները լաւ տպաւորութիւն թողուցին Վիեննայի բնակչաց վրայ։ Օրաթերթերն ի վեր կ'հանեն փոխանակուած բաժակաճառերուն բարեկամական չեշտը, մանաւանդ այն իրողութիւնը թէ գերման վաշտին դրօշը պահուեցաւ կայսերական պալատան մէջ, ինչ որ ապացոյց մ'է աւստրօ-գերման յարաբերութեանց մտերմութեան։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՕԴԱՊԱՐԻԿ ՄԸ.—Դանիական Պէյրա չոգենաւը կ'պատմէ թէ Սեպտ. 22ին Հիւսիսային ծովուն մէջ կէս օրէ վերջ ժամ 4ին տեսեր է չատ խոշոր օդապարիկ մը, ծովուն մակերևէն 300 մէդր բարձրութեամբ, որ կ'թռչէր 6 մղոն արագութեամբ։ Օդապարիկն հետևեալ արձանագրութիւնը կ'կրէր.—«Թրուա, Հօլէնէ+, Սէն Ժօլէ»։ Օդապարիկին մէջ կար ֆրանսացի սպայ մը որ իմացուց նաւապետին թէ օդապարիկը լաւ վիճակի մէջ է։

ԼԵՀՔ Ի ԲՐՈՒՍԻԱ.—Թորնի Լիսէն չընդունեց ոչ մին այն քանի երկու լեհ ուսանողներէն, որք լիսէն մտնելու համար քննութիւն տալ կ'առաջարկէին։ Լիսէին վարչութիւնն առարկեց թէ անոնք մասնակցած էին լեհական ընկերութեան մը։

—Սաքսոնիոյ կառավարութիւնն հրամանագրով մը կ'արգիլէ օտար լեզուները գործածել այն ժողովներուն մէջ զոր Սաքսոնիոյ մէջ կ'գումարեն մերթ ընդ մերթ Լեհ և Չեխ ընկերութիւնները։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ.—Պատերազմական նախարարն հրամայեց զօրաբանակաց բոլոր հրամանատարներուն՝ իրեն ղրկել ցանկն այն սպաներուն և զինուորներուն, որք վերջին ռազմափորձերուն ժամանակ անկարողութիւն ցոյց տուին։ Տեղեկագիրներուն համեմատ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին սպառապետ զօրավար Պրիւժէռի քննադատութիւններն հիմ բռնելով։

ԿԱԹՈԼԻԿՈՒԹԻՒՆՆ ՑԱՒՍՏՐԻԱ.—Տրէզդէի (Սաքսոնիա) «Աւետարանական միութիւն»ն որ Սաքսոնիոյ թագաւորին հովանաւորութեան ներքև կ'գտնուի, 200,000 մարք տուաւ «Բաժնուինք Հռոմէն» հակակաթոլիկ չարժումը չարունակելու համար Աւստրիոյ մէջ։

ՊԱՊՆ յայտարարեր է բարձրաստիճան անձնաւորութեան մը թէ ուրախ է որ Անգլիոյ պէս բողոքական երկիր մը լաւ ընդունելութիւն կ'ընէ Ֆրանսայէ վտարուած կրօնական միաբանութեանց։ Կ'յուսայ թէ Միաբանութիւնք երախտագէտ պիտի ըլլան Անգլիոյ։ Ցետոյ տխուր չեշտով մը յարեց թէ բնաւ չէր յուսար որ իր մահէն առաջ պիտի տեսնէր կրօնական ազատութեան ցաւալի բռնաբարումը կաթոլիկ երկիրներուն մէջ, և Գերմանիոյ ու Անգլիոյ պէս բողոքական երկիրներուն ցոյց տուած յարգանքն ու ներողամտութիւնն ի մասին կաթոլիկութեան։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՔ.—Սէնդի Կարմելեան կրօնաւորուհիք, թուով 26, մերժելով օրէնքին հպատակիլ, իրենց վանքը թողուցին Պելժիա հաստատուելու համար։ Անցեալ Դչ. և Դչ. Ֆրանսայէ մեկնեցան երկու խումբի բաժնուելով, և պատ քաշեցին իրենց մատրան դրան առջև, ուրկէց հասարակութիւնը մատուռ կ'մտնէր։

ՄԱՐՈՔ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ.—Դանճէրի սպանիական դեսպանը կ'հեռագրէ իր կառավարութեան թէ Մարոքցիներուն ձեռամբ սպանիացի կնոջ և մանչուն սպանութեան լուրը չի հաստատուիր։

ԸՆԴԾՈՎԵԱՅՔ.—Շէրպուրէ կ'հեռագրուի թէ Սիրէն ընդծովեան 24 ժամուան փորձեր ըրաւ ամենայն յաջողութեամբ, 20 ժամը ծովու մակերևին վրայ, իսկ մնացեալ չորս ժամը ջուրին տակ։ Ցետոյ Սիրէն Թորփիլներու զանազան փորձեր ալ ըրաւ։ Սիրէն այս միջոցիս ֆրանսական ընդծովեաններուն ամէնէն կատարեալ տիպարն եղած է։ Հետևեալ յատկութիւններն ունի.—Ընկղմելու արագութիւն (հինգ վայրկենէն), հզօր ապառազինում և հանգստաւէտութիւն մէջը գտնուողներուն համար։ Ի մի բան, յարձակողական անկախ ընդծովեայ զօրութիւն մ'է։

ՀԱՄԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ.—Հիւսիսային, Հարաւային, Կեդրոնական Ամերիկաներուն Հանրապետութիւնք, բաց ի Հոնդուրասէ և Հայիթիէ, նշանակեցին իրենց պատուիրակներն այն համամերիկեան համաժողովին համար, որ Հոկտ. 21ին պիտի գումարուի ի Մեքսիքօ, և որուն բացման նիստն ու փակման նիստը միայն դռնբաց պիտի ըլլան։ Նախագահ Ռուզվէլդ Միացեալ Նահանգաց պատուիրակներուն հրահանգ տուաւ չպնդել երկարօրէն Մընրոյի վարդապետութեան վրայ և խորհրդակցութեանց ծրագիրը սահմանափակել մէն մի տէրութիւն չահագրգռող գործերուն մէջ միայն։ Պիտի խօսուի աւելի երեք Ամերիկաներն իրարու կապող հեռագրական և երկաթեայ գծի մը և առևտրական դաշնագրութեանց վրայ։ Խորհրդակցութեանց էական և փափուկ կէտերէն մին պիտի ըլլայ նաև միջազգային իրաւարարութեան խնդիրը։

ՍԻԱՄԻ Թագաւորը, որ երեք ամսէ ի վեր իր երկրին մէջ կ'ճամբորդէր և մինչև Ճավա գացած էր, Պանքօք վերադարձաւ։ Հոլանտացիք Ճավայի մէջ չատ չահեր ըրեր են Սիամական արքունեաց այս ճամբորդութեան առթիւ։ Խանութպանները, բժիշկներն և ամէն տեսակ արհեստաւորներ Սիամցիներէն մեծաքանակ դրամ առեր են։ Թագաւորին երկու զաւակները, որք Ճավայի մէջ հիւանդացան, դարմանուեր են հոլանտացի բժիշկներուն ճարտար խնամոց չնորհիւ։ Սիամի Թագաւորը Ճավայի մէջ մասնաւոր կալուած մը գներ է, երբեմն հոն օդափոխութեան երթալու նպատակաւ։ Սիամի կլիման ալ չատ նպաստաւոր կ'ըլլայ, եթէ հարկ եղած խնամքը տարուի հանրային առողջութեան համար, և դարմանատուններ հաստատուին հոն, որոց պէտքն յոյժ զգալի է։

ԳՈՐԾԵՐՆ ԱՒՍՏՐԱԼԻԱ.— Աւստրալիոյ նախարարապետ Մր. Պարդըն Խորհրդարանին մէջ յայտարարեց թէ օտարազգիներուն գաղթականութեան դէմ Հասարակապետութեան կողմէ դրուած արգելքներն և մաքսային սակերուն բարձրացումը կեդրոնական կառավարութեան (Անգլիա) բարեհաճութեան հակառակ են։ Երեսփոխան Մր. Ռէյդ բողոքեց նախարարապետին այս յայտարարութեան դէմ, Կանոնադրութեան հակառակ ենթադրելով Մր. Չէմպըրլէնի հաղորդելը կանխաւ այնպիսի օրինագծեր, որք դեռ վիճաբանութեան ենթարկուած չեն Հասարակապետութեան Խորհրդարանին մէջ։

ՉԻՆԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Ռուս կառավարութիւնը, ինչպէս հեռագիրը ծանուցէ, այս միջոցիս նկատի առած է Չինու Բէյդանկի նաւաբաժինը գնելու առաջարկութիւնը։ Այդ նաւաբաժին կ'բաղկանայ երեք զրահակիր յածանաւերէ, չորս թորփիլահալածներէ և քանի մը Գ. կարգի յածանաւերէ։ Գինն է 5 միլիոն ռուբլի որ պատերազմական տուգանքէն պիտի զեղչուի։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՉԱՐԻՆ ԿԻՍԱՐՁԱՆԸ.—Մ. Լուպէ, Չարին անակնկալ մ'ընելու համար, խնդրած էր Տընի Բիւէ քանդակագործէն Ռուսիոյ կայսեր կիսարձանը չինել։ Ճարտար արուեստագէտը քանի մը օրէն աւարտեց Չարին կիսարձանը զանազան կենդանագիրներու և լուսանկարներու օգնութեամբ միայն, և Քօնփիէնի թատերական չքեղ ներկայացման իրիկունը դրուեցաւ հացկերոյթի սրահին մէջ։ Չարն ու Չարուհին, ինչպէս նաև ներկայ անձնաւորութիւնք, յանկարծակիի եկան, մանաւանդ զարմացան արձանին ամենաճիշտ նմանութեանն ու կենդանութեան վրայ։ Չարն ու Չարուհին չկըրցան ծածկել իրենց գոհունակութիւնն ու հաճոյքն այս անակնկալին առջև։ Չարը ներկայացուած է մեծ համազգեստով, իր բոլոր պատուանշաններով։ Ձախ ուսանոցէն կ'կախուի լայն երիզ մը, որ կ'շրջանակէ կիսարձանին վարի մասը, ինչպէս կ'տեսնուի Լուի ԺԴ.ի արձանին վրայ։ Պատուանշանը զարդարուած է ռուս կայսերական արծիւով։ Այս կիսարձան քանի մը ժամ միայն ի ցոյց դրուեցաւ, և Չարին փափաքին համեմատ քանի մը օրէն Ռուսիա ղրկուեցաւ։

ՀԷՆՐԻՔ ԻՊՍԸՆ մեռնելու վրայ է։ Շուէտացի հռչակաւոր գրագէտը կը դարմանեն երեք հռչակաւոր բժիշկներ պետական ծախքով։ Ա՛լ ոտքերը չարժելու կարողութիւն չունի։ Վերջին ատեններս ցաւոտ եղած է, կը կուի իրեն չուրջ գտնուողներուն հետ, բանի մը չի հաւնիր, կ'պոռայ կը կանչէ։ Բայց մտքին ոյժը վնասուած չէ բնաւ։ Նոյն ուղիմ, պայծառ և սուր միտքն է, և ամէն օր գրեթէ երկու ժամ կ'աչխատի։ Իր կեանքին «Ջատագովականը» կ'գրէ այդ վիճակին մէջ իսկ։ Կ'մերժէ ամէն աջակցութիւն և ամէն բառ իր ձեռքով կ'գրէ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Պասրայի նահանգին կուսակալ և զինուորական հրամանատար անուանուեցաւ Սկիւպի զօրաբաժնին հրամանատար Ֆերիգ Մուսդաֆա Նուրի փաշա։

Մալիէէ հաւալէթից գանձման յանձնաժողովոյն նախագահ անուանուեցաւ Հանրային Պարտուց Քօմիսէր Սայիտ պէյ, պահելով հանդերձ իր նախորդ պաշտօնը։

Ցիշեալ յանձնաժողովին անդամ անուանուեցան Սելանիկի նախորդ Տէֆթէրտար Քէմալ էֆ. և Մալիէի ընդհ. համարակալի Բ. օգնական Մուզաֆֆեր պէյ։

Թօրթումի (Երզրում) Գայմագամ անուանուեցաւ Պօր գաւառակի (Գոնիա) Գայմագամ Լութֆի պէյ, որուն յաջորդեց Սէրուճի (Հալէպ) Գայմագամ Զիյաէտտին էֆ.։

Կեսարիոյ համարակալ անուանուեցաւ Լազիստանի համարակալ Իպրահիմ էֆ. որուն յաջորդեց Կեսարիոյ համարակալ Մէհմէտ էֆ.։

—Սանիէի աստիճան տրուեցաւ Հայ հռոմէական հասարակութեան անդամ Ընկիւրիւցի Քարլօ էֆ.ի։

—Դ. Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Մարաշի երևելիներէն Հայ-հռոմէական Խըլազեան Ցակոբ էֆ.ի և Դ. Մէճիտիէ՝ Պիլէճիկի երևելիներէն Ուսբէն էֆ. Թիլքեանի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴՈՒՄ

«Երէկ իրիկուն, Դչ., գերման դեսպան Պարոն Մարշալ Ֆօն Պիպէրշդայն Կայսերական Պալատ հրաւիրուելով, ճաչէն վերջ պատիւ ունեցաւ ոչ-պաշտօնապէս ներկայանալու Վեհ. Սուլթանին։»

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ հեռագրով չնորհակալութիւն յայտնեց Վեհ. Սուլթանին, Աւկուսդա Վիքդօրիա կայսրուհւոյն առողջական վիճակին նկատմամբ ցոյց տուած հոգածութեան համար։

ԿԱՍԿԱԾԵԼԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ Ի ՍԱՄՍՈՆ.—Ինչպէս երէկ ծանուցինք, Կայսերական Իրատէով, մասնագէտ բժիշկ մը պիտի ղրկուի Սամսոն, հոն ծագած կասկածելի հիւանդութիւնը քննելու և միևնոյն տան մէջ հիւանդացող չորս Յոյները դարմանելու, որք արդէն մեկուսացուած են։ Առողջապահական Յանձնաժողովն այդ պաշտօնն յանձնեց Համիտիէ Մանկանց Հիւանդանոցին Բ. Տնօրէն միկրոբագէտ հազարապետ Նուրի պէյի։ Այս ընտրութիւն մատուցուեցաւ Կայսերական վաւերացման։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ փոխանակութիւնն երէկ սկսաւ գործադրուիլ օսմ. նամակատանց և միջազգային թղթատարական միութեան մասնակից օտար երկիրներու միջև։ Այս առթիւ, Ենի-Ճամիի Նամակատան մէջ, երէկ առաւօտ ժամ 4ին, կայսերական արևչատութեան համար բարեմաղթութիւններ եղան ի ներկայութեան բարձր պաշտօնատարաց։ Ցետոյ իբրև առաջին գործողութիւն ընդունուեցաւ թիւ 1 ծրարը, զոր գնդ. Հաճի Թահիր պէյ կ'ղրկէր Գերմանիա՝ իր որդւոյն՝ Ֆէյզի պէյի։ Օտար երկիրներու նամակատունք ևս երէկ սկսած են ծրարներ ընդունիլ օսմ. նամակատանց համար։ Երէկ ընդունուեցան նաև 3 ծրար Աղեքսանդրիոյ, 1 ծրար Ռուսիոյ և 1 ծրար Պուլկարիոյ համար։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ միջև կնքուած հիւպատոսական պայմանագրին տրամադրութիւնք երէկ, Հոկտեմբեր 1 (Ն. Տ.) սկսան գործադրուիլ։

ՓԱԽՉՈՂ ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՐՔ.—Վերաքննիչ Ատեանի Ընդհ. Դատախազութիւնը կ'ծանուցանէ թէ Տէլվինէի բնակիչներէն Եահեա աղա և եղբայրը Եուսուֆ աղա, որք ամբաստանուած են թէ Ատանայի նահանգէն, ուր իրենց խառովայոյզ ընթացքին պատճառաւ տարագրուած էին վերջերս, Ցունաստան փախած են, ցարդ չեն ձերբակալուած։ Ուստի Եղեռնադատ Ատեանի

ՀՀ ՖԻՆԱՆՍՆԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳԱՆՁԱՐԱՆԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ՖՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳԱՆՁԱՐԱՆԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄՆԻՆ ՀԱՆՁՆՎՈՂ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

ՀՀ ֆինանսների նախարարության պետական գանձարանային ծառայության կողմից Հայաստանի Հանրապետության տարածքային կառավարման մարմնին հանձնվող քաղաքացիական ծառայության մասին

ՀՀ ֆինանսների նախարարության պետական գանձարանային ծառայության կողմից Հայաստանի Հանրապետության տարածքային կառավարման մարմնին հանձնվող քաղաքացիական ծառայության մասին հայտարարություն է տարածվում «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի համաձայն:

Պետական գանձարանային ծառայության կողմից Հայաստանի Հանրապետության տարածքային կառավարման մարմնին հանձնվող քաղաքացիական ծառայության մասին հայտարարությունը տարածվում է

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ

Կ. Պոլիս, Մեյտան փողոց, Թիւ 57

ԻՐԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԵՐ. Տօքթօրական ընթացք. Ուսումն. Արքունի կրթական ծրագրին բոլորովին համապատասխան, 114 արտայայտիչ պատկերներով, կուտայ նախնական ծանօթութիւններ ընտանեկան յարկին, դպրոցին, հողին և մթնոլորտին մէջ գտնուած իրերուն ու մեծ գիւտերուն վրայ. գին 3 ղշ.

ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ. Տօքթօրական ընթացք. Ֆրանսայի մէջ իսկ վերջերս հրատարակուած է այս փոքրիկ գիրքը փոքրիկներու համար. այս գիրքը կ'գերազանցէ ցարդ հրատարակուած նմանօրինակ թուաբանութիւնները. գին 3 ղշ.

ԱՐԹԱԹՄԱՏԵՆԻԿ. կարճ նախադասութիւններով պատրաստուած, կ'ուսուցանէ 1. առոգանութիւն, 2. կ'ճանաչցնէ տառերու բաղադրեալները, 3. կ'վարժեցնէ կարդացածնին պատմել պատկերներու վրայ և յիշողութեամբ գրել. գին 3 ղշ.

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԲԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ Գ. մաս. պատկերներով կ'սովրեցնէ արդի հայերէնն իր անհման մեթոտով. արդէն Ա. և Բ. մասերը մեծ ընդունելութեան արժանացած են. գին 4 ղշ.

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒ կամ ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ԳՐԱԲԱՐԻ. Ռոպէրթսընի դրութեամբ կ'ուսուցանէ գրաբարը, առանց նախապէս հոլովներն և բայերն ի բերան սովրեցնելու. գին 4 ղշ.

ԳԵՂԵՑԻԿ ԶՐՈՅՑԱՐԱՆ. Ա. մասը կ'ատամնզէ ընթերցում և խօսակցութիւն. Բ. մասը խօսակցութիւն և շարադրութիւն. սոյն գիրքերով տղան ամէն նիւթի վրայ կրնայ խօսիլ և կարդացածը գրութեամբ հասկնալ. գին Ա. 2½ ղշ., Բ. 3 ղշ.

ՀԱՄԱՌՕՏ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ սկիզբէն մինչև մեր օրերը. միջին ընթացք. յօրինեց Միքայէլ Աչճեան. գին 4 ղշ.

ՀԻՄՈՒՆՔ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ, ԴԻՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԿՐՕՆԻ. մասն Ա. ՀՈԳԻ 2 ղշ., մասն Բ. ԱՍՏՈՒԱԾ 2 ղշ.

ԿԱՐՃ ԵՒ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԿԱՄ ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒՆ ՍԱՀՈՒՆ ԿԵՐՊՈՎ ԽՕՍԵԼՈՒ. միակ գիրքը տասն և հինգ շաբաթէն ֆրանսերէն կամ անգլիերէն խօսիլ վարժուելու, 15 տետր. գին մէկ տետրին 2 ղշ.: Ամբողջ գործին գինն է 30 ղշ.: 8—4

ԻԶՄԻՐԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՏԻՊԱՐ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԸ

Սոյն հաստատութիւնն իր հնութեամբը, յաջողութեամբը, արդեամբն և նպատակայարմար առատ միջոցներովն արդէն շինած է իր համբաւը: Նոր տարեշրջանը կ'սկսի Սեպտ. 30 (Ն. Տ.) Բշ.) տարեթ. ... 2 օսմ. ոսկի: Սոյն հաստատութիւնն այս տարի մասնաւոր առիթ մ'ալ կ'ընծայէ մանկապարտիզպանուհի ըլլալ փափաքող օրիորդներուն, այս նպատակաւ արհեստին վերջին կատարելութեանց հմուտ նոր դաստիարակ մ'ալ կուգայ Ամերիկայէն: Միս Շարլօթ Հալսի հանրածանօթ Միս Նէլի Պարթլէթի հետ պատրաստ են Հայ Ազգին տալ կարգ մը նոր մանկապարտիզպանուհիներ: Այս առիթէն կրնան օգտուիլ ամէն Հայ օրիորդներ որ կոչում ունին այս գործին: Պայմանները.—պէտք է բաւականին արդէն զարգացած միտք և անգլ. լեզու ունենան, և հոս պէտք է ըլլան Նոյեմ. 4ին (Ն. Տ.), և առնուազն ունենան 15 օսմ. ոսկի ի ձեռին բոլոր ծախուց համար հոս: 10—2

ՊԷՐՈՒԹԻ Հայոց Մանկապարտիզին համար մասնագէտ վարժուհի մը կ'ուզուի: Պայմաններու և ծանօթութեանց համար դիմել Երուսաղիմայ Պատրիարքական Փոխանորդ Տ. Գէորգ Սրբազանին: 3—3

ԾՍՄԱՆԵՐԷՆ ԴԱՍԱԳԻՐՔԵՐ

Վաւերացեալ Ուսումնական Խորհուրդէն

Հեղինակ.—ՊԵՏՐՈՍ ԷՖ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Անդամ դիւանի Պետական Խորհրդոյ և հանրածանօթ ուսուցիչ Օսմ., Պարս. և Արաբ. լեզուաց

1.	Նիւմունէի Էտէպիյեա Օսմանիյէ վէ մալիւմաթը ֆէննիյէ.	Ղշ. 4
2.	Իլավէլի Նէվմէթը (ընտիր ձեռագիր նամականի) տիպ. Բ.	6
3.	Մուխթասար Նէվմէթը (ընտիր ձեռագիր նամականի համառօտ) (չարագրելի նիւթերով ճոխացած) տիպ. Բ.	3
4.	Իլավէլի Սարֆը Օսմանի (արձակ և ոտանաւոր հրահանգներով ճոխացած) տիպ. Բ.	6
5.	Մուխթասար Սարֆ	3½
6.	Համառօտ քերականութիւն (արձակ և ոտանաւոր հրահանգներով ճոխացած)	2½
7.	Միւնթէխապաթ-իւլ Ճէրիտէ (հաւաքածոյ լրագրական հատուածոց. զանազան վարժութիւններով և կանոններով ճոխացած)	3
8.	Րէհնիւմայի Գըրաաթ վէ Թէրճէմէ, Բ. տարի	2
9.	Րէհնիւմայի Գըրաաթ վէ Թէրճէմէ Ա. տարի Գ. տիպ.	1½
10.	Րէհնիւմայի Գըրաաթ (միայն ձեռագիր)	1½
11.	Իւսուլ խիլա. եախօտ տըզրու հաղվագ ուսուցը քերականութիւն Ա. տարի (հրահանգներով ճոխացած) Բ. տիպ.	3
12.	Նոր քերական Օսմ. լեզուի (տպագիր և ձեռագիր) Գ. տիպ.	1
13.	Նոր քերական Օսմ. լեզուի պատկերազարդ (տպագիր և ձեռագիր) Գ. տիպ.	1
14.	Նէվ ուսուլ Էլիֆպայի լիսանի Օսմանի	1
15.	Րէսիմլի Էլիֆպայի լիսանի Օսմանի	1
16.	Խուլթուլը Օսմանիյէ եախօտ Մէչգ Մէճմուասը 8րդ տիպ. 1—5 տետրակ. հատը 20 փր.	
17.	Բանալի Մուխթասար Նէվմէթէի	3
18.	Ընդարձակ բառարան Օսմ.է Հայ. գործ հանգուցեալ Պօղոս էֆ. Գալըպճեանի	8

Ասոնցմէ զատ մեծայարգ հեղինակը բարձրագոյն նախակրթարանաց եւ երկրորդական վարժարանաց համար Պարսկ. Արաբ.ի և Օսմ. մատենագրութեան ուսուցումը դիւրացնող գրքեր ալ պատրաստած է, զորս արդէն առանձին վերջերս ծանուցինք:

—Մեծ բառարան Եբէտէկեան բաժանորդագին 30 ղշ.:

Կ'գտնուին բոլոր գրավաճառաց քով, ի մասնաւորի Պոլսոյ գրատունը: Հեղինակին հասցէն

(Պապը Ալիոտէ Շուրայի Տէվլէթ Պիւտաէլթ Մանքէմէսինտէ Ջէքի էֆ.):

ԲԻՒԶԱՆԴԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՍԵՂԲՈՍ ԽԱՆ ԹԻՒ 5—7

Հայերէն, Գաղղ. և Տաճկ. դպրոցական գասագրոց ու պիտոյից համար մեծաքանակ մթերք, նուէրի գիրքեր, Վիքթոր—Լօզլըչի աշխարհացոյց մեծադիր քարտէսներու, բուսաբանական և կենդանաբանական պատկերաց ընտիր հաւաքածոյ մը՝ նմոյշներով մինչ պատրաստ կայ:

Նոր հրատարակութեան

Սահակեանց — Սրբազան պատմութիւն Նոր Ուխտի, ... տիպ, 4 ղշ.— Թօփճեան — Նոր ընթացք ֆրանսերէն լեզուի, 4 ղշ.— Զօհրա — Նամակագրութիւն Գաղղ. Տաճկ. 12½ ղշ.:

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ամէն կարգի նիւթերու և ՖՐԷՕՊԵԼԵԱՆ նուէրներու միակ կեդրոնատեղի:

Նոր հրատարակութեան է Բոքէէ

ՆԱՐ—ՊԷԵ — Նոր բառգիրք պատկերազարդ ֆրանսերէն. հատոր Ա. (A—H) գին 25 փր.— հատոր Բ. (I—Z) ընդ մամլով:

ԱՊԱՌԻԿ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

''ԿԱՐՄԻՐ ԱՔԼՈՐ,, Վաճառատունը, Մահմուտ—Փաշա Թ. 299 և Թարագճըլար Թ. 112, ինչպէս որ ԱՊԱՌԻԿԻ առաւելութիւններն հասարակութեան տրամադրութեան տակ դրած է չաբաթական կամ ամսական վճարումներով հագուստ գնելու համար, այնպէս ալ ԱՊԱՌԻԿ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ դիւրութիւնը կ'ընծայէ մի և նոյն պայմաններով, այսինքն՝ Շաբաթական կամ ամսական վճարումներով

ԹԷ՛ ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԵՒ ԹԷ՛ ԿԵԱՆՔԻ ՀԱՄԱՐ, ԱՌԱՆՑ ԱՒԵԼՈՐԴ ԾԱԽՔԻ, ՇԱՀՈՒ ԵՒ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ

Այս նպատակաւ, «ԿԱՐՄԻՐ ԱՔԼՈՐ» վաճառատունն համաձայնած է ապահովագրական մեծ ընկերութեանց հետ, որք հասարակութեան տրամադրութեան տակ կ'դնեն մէկ քանի ձեւով պայմանագրեր, ՀԱՒԱՍԱՐԱՊԷՍ ՇԱՀԱՒՈՐ:

Ամէն տեղեկութիւնք ձրի պիտի տրուին դիմողին, թէ՛ վերոյիշեալ վաճառատանց մէջ, և թէ՛ Թարագճըլար, Եաուէմ Խանի տակ, իր հաստատած մասնաւոր գրասենեկին մէջ:

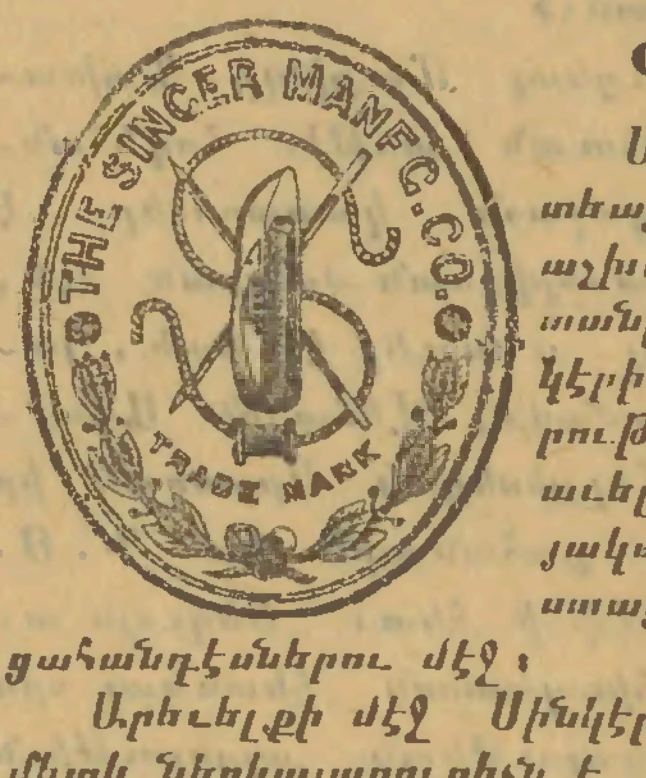
ՀՐԴԵՀԻ դէմ ապահովագրութեան պայմանք են, զոր օրինակ, մէկ տարուան համար մէկ անգամէն վճարելի 200 ղշ. բէլէի համար շաբաթական 7½ ղշ. կամ ամսական 30 ղշ.:

ԿԵՆԱՑ ապահովագրութեան պայմանք են, զոր օրինակ, մէկ տարուան համար մէկ անգամէն վճարելի 2,000 ղշ. բէլէի համար շաբաթական 50 ղշ. կամ ամսական 200 ղշ.:

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻԶ ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել: Սինկէրի Ընկերութիւնն ցարդ 400 է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ:

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է:

Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին՝ Բերա, Շիշլի ճամբայ, Ղալաթիա Սէրայի դիմաց:

Ղալաթիա) Սինկէր Խան, Թիւնէլին եռեւ.
) Թրամվայի կայարանին դիմաց.

Ստամպոլ) Սուլթան Համամ Թիւ 2.
) Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիոնին դիմաց Թիւ 13.

Կեղծերէն զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու.

Վաճառատունն Կարմիր Աքլոր

299, Մահմուտ փաշա, Թարագճըլար, 299

Օրինակի համար, 80 ղշ.ի ապրանք գնողը 20 ղշ. կանխիկ և մնացեալին համար շաբաթական 5 կամ ամսական 20 ղշ. պիտի վճարէ: 160 ղշ.ի գնողը 40 ղշ. կանխիկ և շաբաթը 10 կամ ամիսը 40 ղշ. պիտի վճարէ: Եւ այսպէս շարունակաբար, սոյն համեմատութեամբ:

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ՍՈՖԻԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ, ՊԱՀԵՍՏ ԵՒ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ ՖՐԱՆՔ 7,500,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

1899ի ապահովագրութեանց գումարն է 19,534,276 ֆր.: Ամբողջ կեանքի վրայ և խառն ապահովագրութիւն, կրկին դրամագլխով, տղոց օժտի դրամագլուխ այլ և այլ կարգադրութիւններով, չափաւոր սակերով ու նպաստաւոր պայմաններով: Մէկ տարուան ապահովագրութենէ յետոյ ապահովագիրը անվճարելի կ'դառնայ: Ընկերութիւնը ո՛ և է առարկութիւն չըներ ապահովագրեալին անձնաւորութեան, մեռնելու պատճառի, ամէն կողմ ճամբորդելու պարագային, եթէ առանց խնդրոյ տուրքի մը կառավարութեան: Նմանապէս ո՛ և է սակի յաւելում չի պահանջեր:

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ներկայ ապահովագրութեանց գումարն է 460,267,203 ֆր.:

Գանձուած Ապահովագին 1,433,965 ֆրանք:

Ապահովագրութիւն փայտաշէն ու քարուկիր շէնքերու, կարասիներու և ապրանքներու՝ նպաստաւոր պայմաններով:

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն վաճառքներու, շոգենաւերու մարմնին աշխարհիս ո՛ր կողմն ալ ուղեւորին:

1896ի շահաբաժինն է 18½ %, 1897ինը՝ 18 %, 1898ինը՝ 18 % և 1899ինը՝ 16 %:

Ընկերութեան դրամատուններն են ԲՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ Կ. Պոլիս, ԱՆԿԼՕ—ԱՒՍՏՐԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, Լոնտոն, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ, Սոֆիա:

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ:

Ղալաթիա, Մերքեզ ռըհթըմ փողոց, Չէլեպի խան, Թիւ 4:

Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կը փնտռուին:

Բնիկ գործակալութեան Ա. ԿԻՒՐՃԵԱՆ:

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ՋԵՐՄԱՄՐՋՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՈՍՈՒՄՆԵՐԸ ԿԸ ԲՈՒԺԷ

ՍԱՆԹԱԼ ՔԼԷՆ

Մէկ քանի օրուան մէջ օրական 8—12 հատ խափիլ առնելով:

ԲԻԼԻԻԼ ՄՈՒՍԷԹ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ... ՄՈՒԹԻՒՐ

ՀԱՋԸ ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ԻՋՈՒԱՄՔԸ ԱՆՔՈՒՆՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ՍԻՐՕ Տ'ՕՊԷՐԺԻԷ

Կը գտնուի Բարիզ Գլէն եւ Թոմսոր վաճառատունն եւ Կ. Պոլսոյ ու գաւառներու դեղարաններու եւ դեղավաճառանոցներու մէջ:

ՄԻՀՐԱՆ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

ՇԱՊԿԱԳՈՐԾ

Միհրան Գասպարեան էֆ., որ իր շինած շապիկներուն բարեձեւութեան և մանաւանդ ամրութեան պատճառաւ համբաւ ստացած է, իր Մահմուտ Փաշայի վաճառատունէն փոխադրուած է Պահճէ—Գափու, Նիգամիէ պահականոցին հանդէպ, թիւ 18 վաճառատունը: Իր վաճառատան մէջ միշտ պատրաստ կ'գտնուին ամէն չափով ու ձեւով շապիկներ, պարզ, պոռպոյլ, ասեղնանկար, բիքէ, ծաղկենկար, գունաւոր կերպասներով, ինչպէս նաեւ օժիտի ամէն տեսակ ճերմակեղէն: Նոյնպէս չափի վրայ յանձնարարութիւններ կ'ընդունի և քիչ ժամանակի մէջ կ'յանձնէ: Ո և է պակասութիւն ունեցող շապիկ իսկոյն ետ կ'առնուի, և դրամն ետ կ'տրուի: Սոյն վաճառատան մէջ կ'ծախուին նաեւ արանց համար բրդեղէն ու ֆիլ տ'էքօս բարեձեւ ֆանէլաներ, վուշէ (քէթէն) ու բամբակէ թաշկինակներ, ընտիր փողկապներ, ձեռնոց, հովանոց, գուլպայ, թեւի ու կուրծքի կոճակներ, դրամապանակներ, գաւազաններ, և անուշահոտութեանց ընտրելագոյն տեսակները, խիստ աժան գներով: 18

ԼԷՅԼԱՆՏ ԼԱՅՆ

ԼԻՎՐՊՈՒԼԷ Ի ՊՈՍԴՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ, ԻՏԱԼԻԱ, ԱՓՐԻԿԱՆ, ՍՈՒՐԻԱ, ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՆԱԵՒ ՍԵՒ ԾՈՎԻ ԵԶԵՐՔՆԵՐԸ.

Անդադրելի հասաւ Լիվրպուլէ, ընդհանուր ապրանքով:

ԾԱՆՕԹ.— Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի որ ապրանքնին ուրիշ նաւ փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ Մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկեն Գործակալութեան, շոգենաւուն գալէն 24 ժամ առաջ: Դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՕՆՏԷՆ, Գործակալ Մէհմէտ Ալի Փաշա խան, 20, Ղալաթիա, կամ առ Ֆրեդ. Լէյլանտ եւ Ընկ. Լիվրպուլ, 27 Ճէյմս Սդրիդ:

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ

Կ. Պոլիս, Նº 23, 25, Պօղոս Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (9)

ՔՍԱՎԻԷ ՏԸ ՄՕՆԹԷՓԷՆ

ԴՐԱՄԻՆ ԶՈՀԵՐԸ

ԱՆՕԹԻՏ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԼԱԶԱՐԻՆԻ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ա.

Բայց իրենց դրամի փառաւորութիւնն ա՛յնքան անկուշտ էր որ իրենց չուրջ գտնուող միլիոնատէրները բաւական հարուստ չէին երեւեր իրենց: Ժանն չէր նմաներ իր քոյրերուն, որք «աղտոտ ծառայ» կամ Սանտրիյօն կ'անուանէին զայն: Ժանն այնքան պարզ էր, որքան իր քոյրերը փայլուն էին, եւ այնքան լուրջ՝ որքան անոնք թեթեւ: Ո՛չ պերճանքը կ'սիրէր ո՛չ աղմկալի հաճոյքները: Պատուական ու քաղցրաբարոյ աղջիկը միջոցը գտած էր իրենց մեծաճոխ ու փառաւոր ապարանքին մէջ պզտիկ համեստ բոյն մը շինելու: Երբ ամուսնութեան վրայ կ'խորհէր, մեծահարուստ կամ մեծանուն ամուսին մը չէր մտածեր իրեն համար, այլ սիրուելու արժանի ամուսին մը, որ իր բովանդակ հոգւոյը պիտի սիրէր զինք և ինք ալ իր բոլոր ոյժովը պիտի սիրէր զայն:

Բ.

Ամէն մարդ գիտէ թէ Բարիզի ընկերական ովկէանն ո՛րքան բազմատեսակ է անակնկալ նաւաբեկութիւններով: Մէկէն ի մէկ, առանց ազդարար նշանի որ նախատեսել տայ աղէտը, ամէն հարուածէ, ձախորդութենէ ազատ կարծուած հարստութիւններ կ'փճանան, և անկործանելի կարծուած շէնքեր մէկ օրէն միւսը կը փլին կ'կործանին: Ժիւլ Լըռու, յաջողութենէն արբշիռ, վստահելով իր բախտին որ երբեք թերացած չէր, Իշխանի պէս կեանք կ'անցընէր, անհաշիւ ծախսելով և իր չուրջը կատարուած վատնումը քաջալերելով: Ո՛րքան ալ չատ ըլլային իր ծախքերը, իրենին պէս հոգոր տուն մը պիտի չկրնային վտանգել, բայց անզգուշօրէն պանքէնի մը և ամերիկացի պանքէնի մը իրարու խառնէ անանկութիւններն յանկարծ աւելի քան չորս միլիոն ֆրանք մնաց մը տուին իրեն: Վէրքը, թէեւ խորին, անբուժելի չէր սակայն: Կարգ ու կանոնով, Ժիւլ Լըռու կրնար սակայն ինքզինքը փրկել: Դժբախտաբար չուզեց ծախքերը սահմանափակել, Մեկքին փչեց որ, անզգին կորուստէ մը հետը, իր և իր չուրջը գտնուողներուն ապրուորութիւններէն բան մը չփոխէ:—Թող ամէն մարդ տեսնէ որ, ըսաւ ինքնիրեն, չորս միլիոնն ինծի համար բան մը չէ: Վարկս, փոխանակ նուազելու, պիտի աճի բազմապատիկ: Բանի մը յանդուգն գործողութիւններ պիտի ընցնեն քայը: «Յախորդ փորձառութեան» ընելով պանքէն կ'խմար Սակարանի այն խօլ գործառնութիւնները, որք յաճախ յաջողած էին, երբ բախտը չէր դարձած: Կ'կարծէր թէ այդ բախտն ունէր տակաւին, և աւոր մէջ կ'խաբուէր: Յաջողութիւնն այլ եւս զաւ աչքով չէր նայեր իրեն: Իր չահագիտութիւնները ձախող գացին: Յամառեցաւ: Դժբախտութիւնն ալ յամառեցաւ: Մէկ խօսքով, առտու մը, զարհուրելի պայմանաժամի մը առջի օրը, Ժիւլ Լըռու զգաց թէ կորսուած էր: Պանքէտը, ինչպէս գիտենք, անպարկեշտ մարդ մը չէր, եւ իր առեւտրական ուղղամտութեան կը խանդուէր անհուն հպարտութիւն մը:—Հաշուեյարդարութիւն ընելու է, ըսաւ ինքնիրեն, և հաշուեյարդարութիւնն աղէ՛տն է իր բոլոր ստգտումին, բոլոր արհաւիրքին մէջ: Եթէ կործանողը միայն ես եմ, յետոյ որոշուած մը կուտամ ընելիքիս վրայ: Բայց եթէ ինծի հետ անդունդին մէջ կ'գլտորին նաեւ իմ պատուոյս վստահող անձերը, եթէ անոնց դրամն ալ իմինիս հետ կլլած հատցուցած եմ, եթէ վերջապէս խարդախ անանկի մը մակդիրը պիտի կցուի անունիս, ուղեղս կ'պայթեցնեմ կ'լմնցնեմ:

Պիտի ընէր առանց վարանելու, բայց հարկ չեղաւ: Հաշուեյարդարութիւնը, խիստ լաւ կատարուելով, տուաւ այնպիսի արդիւնքներ զորս հազիւ կը համարձակէին յուսալ: Ամէն բան դրամի վերածեցին: Ծախեցին Հօսման ծառուղիին մեծ և պզտիկ ապարանքները, Նորմանտիոյ մէջ գտնուած հող մը, նկարներու և գեղարուեստական առարկաներու հաւաքածոները, ձիերը, կառքերը: Անհագին պարտք մը կար, բայց դոյքն ալ ո՛չ նուազ անհագին էր: Բոլոր պարտքերը վճարուեցան մինչեւ յետին սանտիմը, և պանքէտին մնաց Լուսաէջի մէջ կալուած մը և 25,000 ֆրանքի տարեկան եկամուտ:—Բայց ասիկա կործանում չէ, պիտի ըսեն ընթերցողները չատեր:

Ասիկա հոյակապէտ կախում ունի: Դրէթէ ամէն մարդու համար, իրա՛ւ, ասիկա տակաւին հարստութիւն ունենալ ըսել է: Բայց մարդու մը համար որ ամէն տարի մէկ միլիոն ֆրանքի մօտ ծախք կ'ընէր, թշուառութիւն ըսել է այս վիճակը: Ժիւլ Լըռու ժանդ մը: Բաց գոյն ծաղիկներու կոզմններն աչքի կ'զարնէին զմրուխտի կանաչին վրայ: Լոգանքի սրահ մը, պզտիկ նաւանջանոց մը և ապակեզարդ ընդարձակ ջերմանոցներ կ'ամբողջացնէին տան յարակից մասերը: Դղեակին գետնայարկը կ'պարունակէր երկու սալօն, մատենադարան մը, ծխելու յատուկ սենեակ մը, ընդարձակ ճաշասրահ մը և գնդամուղի սենեակ մը: Այս բոլոր սենեակներ պատշաճապէս, եթէ ոչ ճոխաբար, կահաւորուած էին: Տանտէրերուն յարկաբաժիններն և բարեկամներու յատուկ չատ սենեակներ կ'գտնուէին վերին յարկերու մէջ: Վէրդ—Ֆէօյլի կալուածը, ինչպէս կը տեսնուի, չատ ախորժելի բնակավայր մը կ'կազմէր: Դժբախտաբար, Ժիւլ Լըռու, Լազարին և Ռընէ, որոց համար պերճանքի ամէն նրբութիւնները սովորութիւն և պէտք դարձած էին, չատ անշուք կ'գտնէին այս բնակավայրը: Պանքէտը ծնած էր Վէրդ-Ֆէօյլի մէջ, որ հօրը սեփականութիւնն էր: Բայց 16 տարեկանէն ետք անգամ մ'իսկ ոտք դրած չէր հոն: Աղջիկներն երբեք գացած չէին: Պատճառը դիւրահասկնալի է: Ինքզինք իր հսկայ գործերուն և զուտ բարիզեան հաճոյքներուն տուած, Ժիւլ Լըռու մեծ քաղաքէն չէր հեռանար կամովին: Նոյն իսկ չատ քիչ անգամ կ'այցելէր Նորմանտիոյ մէջ իր գնած կալուածը, որուն պարտէզներն և պարտէզներուն համար անհագին ծախք կ'ըլլար: Ամէն տարի, ամառուան եղանակին համար չքեղ ամարանոց մը կ'վարձէր մերթ Օղէօյլի, մերթ Վիլ—տ'Ավրէյի և մերթ Մէզօն—Լաֆէդի մէջ: Հոն գէթ կրնար իր բարեկամներն ընդունիլ և բազմութեան սեղան տալ, իր ձիերն ու երկաթուղին արագ արագ Բարիզ կ'տանէին զինք: Այնպէս, աղջիկներն ամառուան մը համար կ'տանէր Տիէբ կամ Դրուվիլ, և յաճախ հոն մինակ կ'ձգէր զանոնք: Լազարինի և Ռընէի գործին կուգար այս լքումը: Երկու քոյրերը, որոց նկարագիրն ուրուագծեցինք և ճաշակները ցոյց տուինք, սկսան զառնապէս գանգատիլ երբ տեսան թէ առյաւէտ զրկուած էին այն ամէն բաներէ որք, իրենց հայեցակէտով, կեանքի անհրաժեշտ պէտքերը կ'կազմեն, ինչպէս աղմկալի հաճոյքներ, փայլուն արդուզարդեր, փուէթկոտ զբօսանքներ, են.: Ընթերցումը չէին սիրեր: Գալով երաժշտութեան, Պոլքի և Վալսերի երաժշտութեանէն միայն կ'ախորժէին: Դաշնակին առջև կ'նստէին ընկերակցութեամբ երգելու համար միայն: Արդ, իրենց հասարակութեան ծափերը չունենալով այլ եւս, դաշնակահարութիւնը մէկդի ձգած էին: Մէկ զբօսանք միայն կ'մնար, այն է ձի նստիլ և ժամերով հոս հոն պտտիլ: Բայց, ափսո՛ս, համեստ բոնիներ յաջորդած էին 500 ոսկինոց ձիերու: Կարճ ուրկէնկօզ և տաքասէր հագած անիթերի սպասեակներ, կանոնական հեռաւորութիւնը պահելով, կ'հետեւէին ձիերուն: Լազարին և Ռընէ հավ չէին առներ նկարչագեղ տեսարանէն, բայց վերջապէս հեծելութիւնը չարժում էր, և որովհետեւ ձանձրացողին համար չարժումն անչարժութենէն նախամեծար է, ձի նստելու հաճոյքը կ'վայելէին ու չարաչար կ'գործածէին, թէ՛ ինքզինքնին թէ իրենց բոնիներն անխնայ յոգնեցնելու աստիճան:

(Շար.) Թարգմ. Ժ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ